

RENAȘTEREA

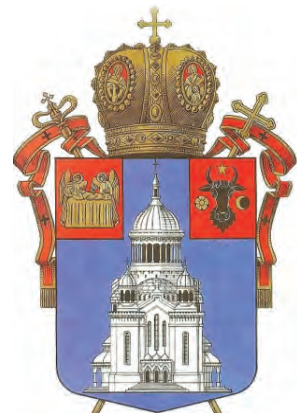
FONDATOR: EPISCOP

NICOLAE IVAN 1919

Anul XXXI
Serie nouă
Decembrie
2020

12
(368)

Prețul: 3 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

„Cine dă, lui își dă; cine face, lui își face”

„Și intrând în casă, au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ, s-au închinat Lui; și deschizând vistierile lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă”
(Matei 2,11).

Crăciunul este sărbătoarea darurilor. Cei trei magi, veniți din Răsărit, când au ajuns la Pruncul Iisus i-au adus daruri: aur, tămâie și smirnă. Noi la Crăciun le facem daruri celor dragi, în special copiilor și ele nu sunt valoroase doar ca utilitate, ci sunt valoroase prin mesajul pe care-l poartă.

În mod special mamele, din preaplinul lor de dragoste, doresc să le dăruiască copiilor tot ceea ce e mai bun și frumos. Le dăruiesc tablete, laptopuri și câte altele. Sau nu numai celor mici, ci și copiilor mari, mama de la țară le aduce toate bunătățile. Vasile Militaru cu haru-i poetic, redă cuvintele mamei: „Mi-era dor de tine maică.../ Ți-am adus vreo zece ouă,/ Niște unt, iar colea-n traistă/ Niște nuci, vreo două sute.../ Și cu ochii plini de lacrimil/ Prinde iar să mă sărute”¹.

Ce să zicem de bunica, care toată-i dăruire și bunăvoință, care ne răsfăță cu toate bunătățile și pe care Ștefan Octavian Iosif o aseamnă Duminicii preasfinte: „De câte ori priveam la ea,/ Cu dor mi-aduc amintel/ Sfiala ce mă cuprindea,/ Asemuind-o-n mintea meal/ Duminicii preasfinte...”².

În seara de Crăciun copiii colindă și, bineînțeles, primesc daruri. Și textul colindelor exprimă această realitate: „Scoală, gazdă, și fă foc/ Și ne-aruncă câte-un coc/ De-o fi cocu mititel,/ Pune-un cârnăcior pe el,/ Cât rotița plugului,/ Umple straița pruncului”³.

Pe alocuri, de Crăciun în atenția credincioșilor sunt cei săraci, pentru că Domnul Hristos vorbind de Judecata Universală, a subliniat importanța faptelor milei trupești care vor trage greu în cumpănă: „Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; Gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 34-36). Este limpede că e vorba de mărinimie, de dăruire, de faptele milei trupești.

Și **Patericul** scoate în evidență importanța faptelor milei trupești. La capitolul despre dragoste un frate îl întreabă pe bătrânul său părinte: sunt doi frați; unul se roagă și postește, iar celălalt are grijă de bolnavi, care dintre cei doi este mai plăcut lui Dumnezeu? Răspunsul bătrânului: „cel ce șade cu tăcere, în chilăa lui și multă rugăciune face și postește șase zile, dar nu are dragoste și milostenie către frați, și de s-ar spânzura de nările lui, nu poate să fie asemenea celui ce slujește la bolnavi”⁴. Această afirmație este cu atât mai adevărată, cu cât pandemia îi încearcă pe mulți oameni care au nevoie de ajutorul nostru.

Magii cei mărinimoși ne învață să fim darnici. Ei au venit din Răsărit și I-au adus Pruncului Iisus daruri: aur, smirnă și tămâie. În general, sunt pomeniți cei trei magi sau trei crai: Melchior, Baltazar și Gașpar. Dar o povestire spune că ar fi existat și un al patrulea mag: Artaban. El s-a înțeles cu cei trei să se întâlnească într-un anumit loc din Babilon, înainte de a porni spre Betleem.

Artaban și-a vândut toate bunurile și a cumpărat trei pietre prețioase: un safir, un rubin și o perla, pe care avea intenția să le dăruiască Noului născut. Plecând spre locul de întâlnire, a văzut un om rănit. I s-a făcut milă de el și ca să-l poată interna într-un spital a trebuit să vândă safirul. Întârziind cu bolnavul, când a ajuns la locul de întâlnire nu i-a mai găsit pe cei trei Magi pentru că pleaseră.

S-a dus singur spre Betleem. Când a ajuns acolo i s-a relatat că cei trei Magi au fost acolo, dar deja și pleaseră. Ba mai mult, nu L-a găsit nici pe prunc pentru că de frica lui Irod pleaseră cu familia în Egipt. Și atunci Artaban s-a hotărât să plece în Egipt. Era tocmai timpul când Irod omora pruncii, pentru a-L ucide pe Hristos. O biată femeie se lupta cu un soldat care era gata să-i omoare pruncul. Artaban i-a strigat soldatului: „**Stai, îți dau rubinul acesta dacă lași copilul să trăiască**”. Soldatul ispitit de piatra scumpă l-a lăsat viu pe copil.

Artaban a plecat în Egipt și L-a căutat multă vreme pe Iisus și nu l-a găsit. Abia după 33 de ani, ajungând din nou la Ierusalim, L-a găsit pe Domnul Hristos răstignit pe cruce. S-a hotărât să-I dea perla, pentru că atâta îi mai rămăsese. Dar pe când mergea spre El, a văzut doi soldați romani care brutalizau o fată. Le-a dat perla și a salvat-o.

Ajungând în fața crucii, L-a auzit pe Iisus zicându-i: „flămând am fost și Mi-ai dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ai dat să beau; gol am fost și M-ai îmbrăcat; străin am fost și M-ai primit; bolnav am fost și M-ai cercetat; în închisoare am fost și ai venit la Mine”. Artaban protestă: „Nu-i adevărat, niciodată nu ți-am făcut acestea!”. Iar Domnul

¹ Vasile Militaru, *A venit aseară mama*.

² Șt. O. Iosif, *Poezii*, Editura Facla, Timișoara, 1988, p. 33.

³ Pamfil Bilțiu, *Sculați, sculați, boieri mari*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1996, p. 75.

⁴ *Patericul*, Episcopia Ortodoxă Română Alba-Iulia, 1991, p. 347.

**Har, pace și bucurie
de la Domnul Hristos,
Cel născut în iesle!**

DIN SUMAR:

– Slujire și dăruire pentru

Biserica și Neam – **PR. IUSTIN TIRA** (p. 2)

– Unde este mama? Dumnezeu tată și
mamă... – **PS BENEDICT BISTRITĂNUL**.....(p.3)

– Funia și internetul – **PR. DAN MARIUS MATEI** (p. 3)

– Gheorghe Sion (1855-1944), filantrop
ortodox și mecenat al culturii române

– **PR. CORNEL COPREAN**...(p. 4)

Renașterea, nr. 12, decembrie, 2020

Hristos i-a răspuns: „Știu, știu totul! Dar salvând copilul femeii, ajutându-l pe omul bolnav, scăpând fata brutalizată de soldați, toate acestea Mie Mi le-ai făcut. Darurile tale, safirul, rubinul și perla, au ajuns la Mine. Vezi intra în Împărăția Mea!”⁵.

Darurile vremelnice capătă valență veșnică. Nu în zadar Părintele Nicolae Steinhardt ne-a lăsat sintagma „dăruind vei dobândi”.

Darurile noastre vremelnice au consecințe veșnice. Lucrul acesta îl înțelegem din multe relatări. Vă aduc în atenție una. Pe 6 octombrie îl pomenim pe Sfântul Apostol Toma. Lui i s-a rânduit să facă misiune în India. Pe când se îndrepta înspre acolo, regele Indiei tocmai trimisese un emisar în Asia Mică ca să-i caute un arhitect care să-i ridice un palat impunător.

Întâlnindu-l pe drum, Toma i-a spus: „nu te mai osteni, eu sunt acel arhitect. Întoarce-te cu mine!”. S-a întors și regele Indiei i-a dat lui Toma mulțime de bani. Toma i-a luat și i-a împărțit le cei săraci, bolnavi, necăjiți, aflați în situații critice și a propovăduit Evanghelia.

Când s-au terminat banii, regele a realizat ce se întâmplă și l-a chemat pe Toma și l-a întrebat: „Unde-i palatul?”. Palatul nu era niciieri. Dar Toma i-a spus: „Ți-am zidit un palat în cer. Și lucrul acesta s-a întâmplat datorită faptului că am împărțit banii celor săraci și neajutorați”. Mâniș regele l-a întemnițat pe Toma, dar tocmai în acele împrejurări a murit fratele regelui. Ajungând în lumea de dincolo a fost întrebat de înger: „Unde ai vrea să locuiești?”. Dintre toate palatele unul era mai frumos și mai îmbietor și a zis: „Aici aș vrea să locuiesc”. Dar îngerul i-a spus: „Nu poți locui aici, pentru că acest palat l-a construit Toma pentru fratele tău regele! Doar dacă ai învoiala lui”.

Și revenindu-și din moarte, i-a spus fratelui său regele cele ce se întâmplaseră. I-a descris palatul, fără să cunoască întâmplarea cu Sfântul Toma: „Uite frate, ce mi s-a întâmplat; am trecut dincolo; am văzut acolo un palat extraordinar și mi s-a spus că e palatul tău. Cum poți tu să ai un asemenea palat dincolo?”.

Și atunci regele și-a zis: „Acesta trebuie să fie palatul despre care spune Toma că mi l-a zidit prin împărțirea banilor mei la săraci”. L-a chemat la sine și l-a eliberat din închisoare. Sfântul Toma și-a continuat opera sa misionară de încreștinare în India⁶.

Realizăm din această întâmplare și din multe altele, că faptele noastre vremelnice au consecințe veșnice! Realizăm cât de importante sunt faptele milei creștine, cât de importantă este implicarea noastră socială. Înțelegem că prin faptele noastre bune ne putem face casă în ceruri. De fapt, ne și spune Sfântul Pavel: „Căci știm că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri.” (2 Corinteni 5, 1). Lucru acesta îl spune în versuri poetul nostru Ioan Alexandru în poezia Epitaf: „Pentru că s-a uitat cu milă / La un căluț snopit în bătaie / Pentru că unei bătrâne ce se / Aruncase în lac fugind de la azil / I-a întins un covoanț de salvare / Pentru că-n sanctuarul inimii sale / L-a iertat pe cel mai aprig vrăjmaș / Pentru toate acestea și mult mai mari / Decât acestea pe care nimeni nu le-a știut / Pentru că le făptuise la nevedere / El n-a murit, ci numai doarme / Până la înviere”⁷.

Crăciunul e sărbătoarea darurilor. Darul neexprimabil prin cuvinte este cel pe care-l face Cerul pământului, trimițându-l pe Domnul Hristos „Să se nască și să crească / Să ne mântuiască”. Sfântul Pavel ne spune că atunci „când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea” (Galateni 4, 4-5).

Domnul Iisus Hristos, cum mărturisește Sinodul IV ecumenic este „Unul și Același Dumnezeu cu adevărat și om cu adevărat, din suflet rațional și trup, de o ființă cu Tatăl după dumnezeire și de o ființă cu noi după omenitate; întru toate asemenea nouă afară de păcat; înainte de veci născut din Tatăl, după dumnezeire, iar în zilele de pe urmă din Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, după omenitate”⁸.

În teologia populară, în colinde, Maica Domnului prezintă făpturii darul cerului, pe Domnul Iisus Hristos: „Colo-n câmpul înverzit / Mică floare-a răsărit / Maica Sfântă cum venea... / Mica floare mi-o vedea / Și din gură-așa grăia / Florică, floricea... / Ce ești mândră ca o stea? / Iată aici pe brațul meu / Ți-l aduc pe Dumnezeu”⁹.

În fața acestui dar imens și floricea dorea să-I dăruiască Domnului Hristos un dar: „Floricea se-nchina / Și miresme-I aducea”. Iar noi ce-i dăruim? Ne spune tot colindul ce-ar trebui să-I dăm: „Și eu mică floricea / Îi aduc inima mea.” Acesta-i darul cel mai mare pe care i-l putem face noi oamenilor.

Și dacă-I dăm inima lui Hristos suntem foarte atenți și cu semenii noștri, întotdeauna, dar mai ales în această perioadă de pandemie care s-a întins peste tot. Și dacă suntem atenți, le facem daruri după puterea noastră, daruri mai mici sau mai mari.

În Predica de pe Munte Domnul Hristos ne spune: „După

roadele lor îi veți cunoaște. Au doară culeg oamenii struguri din spini sau smochine din măracini? Așa că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele... Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 16-21).

Voia Lui este să fim buni și darnici întotdeauna, și mai ales de sărbători, iar încheierea o fac cu ajutorul colindului: „Acum te las, fii sănătos și vesel de Crăciun, / Dar nu uita când ești voios, creștine să fii bun!”.

Vă dorim sărbători ferice și binecuvântate de Crăciun, de Anul nou și de Bobotează! Cu sfântă prețuire,

†ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Slujire și dăruire pentru Biserică și Neam

Pr. Iustin Tira

umărul anilor, în viața unui om, își au valoarea lor și în funcție de modul în care aceștia au adus roadă sau plus valoare, cum se spune acum, în locul, familia sau comunitatea în care a fost rânduită de Dumnezeu existența sa. Când anii, mai mulți sau mai puțini, rodesc, precum sămânța din parabola evanghelică, așezată în pământul cel bun, e necesar ca să fie consemnați spre neuitare și mulțumire.

Roadele primei etape a arhieriei Preasfințitului Iustin – episcopul Maramureșului și Sătmarului, care însumează 25 de ani de slujire vlădicească, se înscriu întru totul celor date de sămânța căzută în pământul cel bun. Volumul „Un sfert de secol de slujire, jertfă, dăruire și mărturisire”, tipărit în Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, la începutul acestui an, face o sistematică și foarte limpede trecere în revistă a ceea ce a însemnat pentru eparhie, în toate componentele lor, prezența și lucrarea vlădicului Iustin.

Fiii eparhiei, cler și credincioși deopotrivă, cunosc în detaliu întreaga lucrare pastoral-misionară, culturală și social-filantropică, desfășurată în cei 25 de ani. O cunosc pentru că și ei au fost și sunt parte a acestei lucrări, echilibrat structurată, astfel încât ea să fie folositoare și ziditoare și celor de acum și

celor ce vor urma. Cât, cum și ce anume s-a realizat în eparhie într-un sfert de veac, se vede cu ochiul liber. Într-un exercițiu de memorie, dacă dăm ceasornicul timpului înapoi la data de 17 aprilie 1994, când foarte tânărul arhimandrit Iustin a fost hirotonit în demnitatea arhierescă și a început lucrarea alături de bunul său părinte duhovnicesc, arhiepiscopul Justinian, și parcurgem vremea până în anul de grație 2020, vom constata cu uimire că inventarul realizărilor este aproape de necrezut. Astfel, de la 333 de parohii s-a ajuns la 463 de parohii, de la 16 așezăminte monahale (dintre acestea cele mai multe având doar sfințită piatra de temelie) s-a ajuns astăzi la 40 de vetre mănăstirești, cu aproape 200 de monahi și monahii, de la 336 de clerici astăzi sunt 573 de preoți (dintre care 391 hirotoniți de vlădicul Iustin). La acestea se adaugă cele 3 școli teologice (două la nivel mediu și una de nivel universitar) și cele aproape 50 de asociații și așezăminte social-filantropice. Zestrea patrimonială a Centrului eparhial, a protopopiatelor, a parohiilor și a mănăstirilor a sporit considerabil. Peste toate însă se așează, ca două pecetei de aur, cele două monumente reper ale eparhiei și ale ortodoxiei românești: Catedrala episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, edificiu unicat în peisajul

ortodox din România, și noua și minunta biserică a mănăstirii „Sfânta Ana”, o bijuterie arhitecturală, o adevărată pasăre măiastră care străpunge și luminează cerul Rohiei. Despre Catedrală academicianul Marius Porumb spune următoarele: „Activitatea ca Arhiepiscop-vicar, a cuprins, ca un veritabil simbol al credinței, cti-torirea monumentalei Catedrale episcopale, închinată Sfintei Treimi, superb edificiu de rugăciune, una din cele mai ample din România, afirmând vigoarea ortodoxiei românești în Maramureș și Sătmar” (Un sfert de veac de secol de slujire..., p. 39).

Toate sunt conștiincios și înțelept evidențiate în materialele întocmite de către cei responsabili pentru sectoarele administrației eparhiale: bisericesc (pr. dr. Vasile Augustin), monahul (arhim. dr. Macarie Motogna), pastoral (arhim. dr. Casian Filip), social-filantropic și misionar (arhim. dr. Ioachim Tomoioagă), teologic-educational (pr. Milan Bălan și pr. conf. univ. dr. Adrian Paul), cultural (pr. dr. Cristian Ștefan) și patrimoniu sacru (pr. Virgil Jicăreanu). Fotografii, de foarte bună calitate, toate realizate de către arhidiaconul Teodosie Bud (consilierul economic al eparhiei), care ilustrează textele volumului, sunt cele care vorbesc mai bine și mai convingător decât se poate face prin cuvânt.

Realizările aproape de necrezut, cum lesene putem înțelege, nu au apărut din senin. Ele au în spatele lor o imensă investiție: duhovnicească, umană și materială, în egală măsură, armonizate toate de o implicare personală și directă, de o coordonare fermă, de jertfă și dăruire (cum inspirat se spune în titlu). Cu deplină îndreptățire spunea Preasfințitul Iustin, în ședința Sfântului Sinod din 16 decembrie 2016, după ce a fost ales ca titular al eparhiei Maramureșului și Sătmarului: „A fost o perioadă foarte intensă, foarte dinamică, deloc ușoară, însă colaborarea noastră și duhul Mănăstirii Rohia care ne-a unit, a făcut ca această lucrare împreună să facă din Episcopia Maramureșului și Sătmarului o eparhie care a avut o evoluție deosebită alături de celelalte eparhii din Patriarhia Română”.

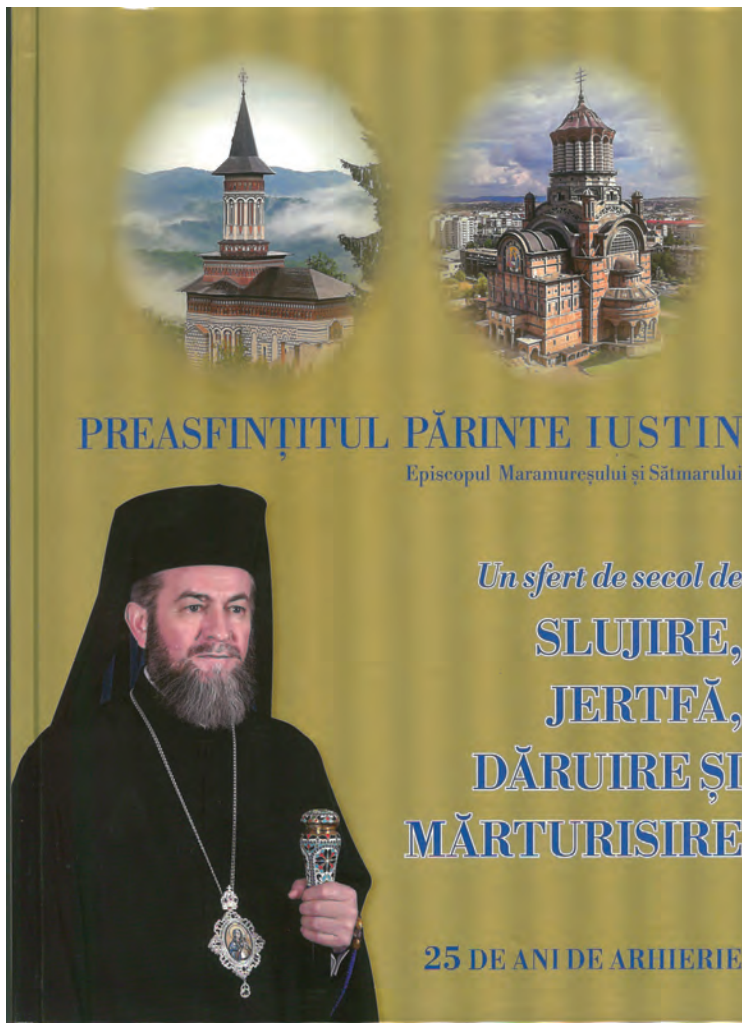
De fapt cei 25 de ani de arhierie ai vlădicului Iustin, sunt parte integrantă din cei 30 de ani, împliniți în acest an, de la reactivarea eparhiei, cu tot ceea ce vedem noi astăzi; însemnează o armonioasă și cuminte împletire de slujire arhierescă a bunului și înțeleptului părinte Justinian, cu energia, curajul și inteligența tânărului și credinciosului său ucenic, arhierul Iustin. Cele două slujiri au devenit una singură și a rodit însutit. De acest adevăr era convins și voievodul spiritual al Maramureșului și Sătmarului. În cercuri foarte restrânse, l-am auzit adeseori mărturisindu-și și încântare această bucurie. Aici am să reproduc doar ceea ce a scris în Jurnalul său, cu numai trei luni înaintea plecării sale la cer, mai precis pe 9 iulie 2016: „Mă simt dator față de arhierul IUSTIN, care a

fost cel mai credincios și mai mare binefăcător al meu, acum la bătrânețe. Dorința mea cea mai mare este ca el, părintele Justin - arhierul, să fie următorul după mine, pentru că are multe și mari merite și vrednicii” (din volumul Reflecții, Baia Mare, 2016, p. 109).

Dorința cea mare i s-a împlinit, iar în scaunul devenit vacant, în ziua de 27 decembrie 2016, a fost întronizat ucenicul și binefăcătorul său, episcopul Iustin. Sunt convins că de acolo, din Împărăția cerurilor, binecuvintează și acum cu dragoste părintească eparhia pe care a purtat-o în inimă o viață întregă. Binecuvintează clerul și poporul dreptcredincios. Binecuvintează și se bucură de realizările lor, între care și aceasta despre care facem vorbire. O binecuvintează pentru că ea, pe de o parte, reprezintă, în text și imagine, lucrarea ucenicului său, iar pe de alta, volumul este și o monografie album a rectoriei eparhiei Maramureșului și Sătmarului.

Colectivul redacțional format din pr. dr. Cristian Ștefan, Andrei Fărcaș, Ionuț Babici-Buda și arhid. Teodosie Bud, merită din plin toate laudele pentru ceea ce au realizat.

Preasfințitului episcop IUSTIN, căruia îi este dedicat volumul, îi dorim ca următorul sfert de secol să fie la fel de bogat și binecuvântat. ●

⁵ Antonie Plămădeală, *Tâlcuiri noi la texte vechi*, Sibiu, 1989, p. 71.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Ioan Alexandru, *Imnele Iubirii*, Cartea Românească, 1983, p. 222.

⁸ Pr. Prof. Dr. Dumnitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, 2, E.I.B.M.B.O.R., București, 1978, p. 35.

⁹ Florica, *Versuri ale Madrigalului*.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Unde este mama? Dumnezeu tată și mamă...

Parabola „fiului risipitor” pare să descrie viața unei posibile familii din vremea Mântuitorului, cu toate ingredientele ei, însă cu o singură excepție. Este vorba de lipsa mamei din întreaga povestire. Iar pentru societatea noastră, această absență nu poate fi pardonabilă. Mama este asociată nașterii de prunci și, implicit, geometriei unei familii obișnuite. Mai degrabă s-ar putea accepta lipsa tatălui din mentalul colectiv, însă nu cea a mamei, cu rolul său mult mai evident și mai necesar în interiorul unei familii și în procesul creșterii și educării copiilor. Anumite curente ideologice ale zilei ar putea folosi această lipsă drept argument împotriva unei viziuni discriminatorii la adresa categoriei feminine în exprimarea biblică clasică, care necesită o corecție, în exprimarea textului sacru, în formularea religioasă actuală, dar și în mentalitatea comunităților de credință contemporane.

Fără să intrăm în polemici pe această linie, vom aduce drept argument cultura vremii, pentru care conceptul genealogic avea în vedere succesiunea pe linie paternă. În acest sens, putem exemplifica cu cele două genealogii ale Mântuitorului, în variantă matetiană (capitolul 1) și lucanică (capitolul 3), unde, cu patru excepții (Tamar, Rahav, Rut, Batșeba; la care o putem adăuga și pe Fecioara Maria), succesiunea ascendentă, respectiv descendentă, se face pe linie bărbătească. Și totuși, interesant și pragmatic deopotrivă, transmiterea religiei și apartenența la neam, după primirea Torei, se realiza pe linie maternă. Așadar, prezența femeii în cultura evreiască era, totuși, foarte importantă.

Dar mai mult decât atât, tatăl din parabolă face trimitere la Tatăl din ceruri, care nu lasă spațiu nici unei alte exprimări de gen¹. Dincolo de imposibilitatea de a-i alătura propriu-zis acestei categorii lui Dumnezeu, revelația se folosește de limbajul uman, prin intermediul cuvintelor și a atributelor omenești, dar, care-și păstrează caracterul parțial și provizoriu. Tatăl din Evanghelie, ca icoană a lui Dumnezeu, reflectă în sine omul complet, originar, dincolo de exprimarea alterității sale de gen, ca părinte, cu toate atributele pe care le presupune, adunate împreună într-o formă completă. Dumnezeu este pentru om și tată și mamă, deodată și desăvârșit, cu comportamentele specifice complementare, manifestate la modul imediat prin care omul are acces direct la viață. Limbajul biblic, patristic sau liturgic este, în acest sens, curajos, explicit și fecund în „exprimarea feminină” a lucrării dumnezeiești – Dumnezeu este Cel care naște, hrănește cu lapte, încălzește la sân, adună sub aripi sau strânge la piept. Iar parabola în discuție, ea însăși ne stă ca argument în această direcție. Tatăl își asumă vizibil ambele roluri.

Încă de la început, chiar și fără să fie exprimat, căminul familial, acel „acasă” oferit într-o formă inițială, presupune implicit prezența mamei. Tatăl, dacă era doar autoritate și fermitate, s-ar fi comportat rece și, posibil, ușor afectat în fața solicitării insolite și îndrăznețe a fiului cel mic. Însă portretul său inițial îl prezintă mai generos decât ne-am așteptat, chiar și fără detalii. Și această prezență inițială ne și dă dreptul să sperăm la o întoarcere, la o rezolvare mângâietoare a unui itinerariu de pribeag. Dintru început, tatăl, prin libertatea, încrederea și fermitatea cu care-și însoțește comportamentul în fața fiului cel mic, iubește cu bucurie, ca un părinte, dar și cu cruce, cu compasiune, ca o mamă, intuind și trăind deodată durerea și suferința pe care fiul lui le va întâlni în drumul său în afara casei părintești.

Această dublă înfățișare și manifestare a tatălui se vedește explicit din momentul întoarcerii fiului cel mic. Ba chiar mai înainte de acest moment, prin detaliul pe care povestirea ni-l oferă – „încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă” (Luca 15, 20). Adverbul de loc „departe”, dar și substantivul „milă”, dezvăluie o abordare a situației de tip matern, descrisă printr-o intuiție lăuntrică a credinței, susținută de o așteptare de

nezdruncinat a nădejzii și confirmată de o nemișcată și neschimbată iubire părintească. Iar finalul versetului – „*alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat*” – reprezintă tabloul de maximă intensitate, unde cele două comportamente se întâlnesc, se unesc, refăcând omul în forma lui originară. Îmbrățișarea pe care o primește fiul cel mic este expresia cea mai intensă, cea mai generoasă, cea mai atractivă a lui Dumnezeu Părintele.

Acest moment a reprezentat sursa pentru serii întregi de exegeze, din diverse perspective, de scrieri și descrieri, de opere dramatice sau opere de artă. Comportamentul „surprinzător”, gestica generoasă, detaliile esențiale fac din acest moment un contact direct, abisal, cuprinzător, veșnic, dar, mai ales, personal cu Dumnezeu-Tăticul, care nu se dezmente din statornicia Sa în dragoste, potrivit numelui și ființării Sale. „*Până la sfârșit i-a iubit*” (Ioan 13, 1), și acest lucru presupune că de la început. Dragostea paternă presupune o permanentă „cădere”, smerire în fața fiului, pe modelul „*ca el să crească, iar eu să mă micșorez*” (Ioan 3, 30). Tatăl își eternizează existența tocmai prin faptul că fiul se bucură de „*viața din belșug*” evanghelică, alegând binele vieții în fața răului morții.

Foarte cunoscutul tablou al lui Rembrandt, numit tocmai „Întoarcerea fiului risipitor”, surprinde în culori vii, în mod delicat, chipul viu al tatălui milostiv, care „se risipește”, dăruindu-se în dragoste copiilor lui. Este, de fapt, icoana întâlnirii lui Dumnezeu, tată și mamă, cu omul care-și caută casa părintească. Această pictură, ea însăși, a generat povești, itinerarii, drumuri de întoarcere personale înspre „acasă”, căminul familial al bunei cuviințe și al vieții în cumințenie. O asemenea poveste personală este minunata carte-jurnal, într-o formă literară plăcută, „*Fiul risipitor, povestea unei întoarceri acasă*”, a preotului catolic olandez Henri J. M. Nouwen. Ostenit, după lungi călătorii fără de sfârșit, omul în postura fiului pribeag avea nevoie de o îmbrățișare, de un cămin familial. Întâlnirea cu tabloul lui Rembrandt a însemnat revelația întâlnirii fiului pribeag cu (P)ărintele. Povara unei viețui greșite se ridică odată cu inițiativa tatălui de a-l îmbrățișa. Ba, mai mult, acesta „cade” pe grumazul lui, indicând poziția sa de referință (izvor de viață), pe de-o parte, dar și consecvența și continuitatea în dragostea sa părintească, ca o permanentă smerire în fața, paradoxal, a fiilor lui. Îmbrățișarea tatălui, în acest tablou, înseamnă deopotrivă întoarcerea fiului la sânul, la pieptul părintelui său. Detaliile tabloului sunt surprinzătoare. Tatăl își revendică doar „autoritatea compătimirii”. Inima sa, evitând orice exprimare sentimentalistă, era străpunsă de durerea păcatelor copiilor lui. Durerea lui este pe măsura dragostei sale, nesfârșită. Nici unul dintre comportamentele deviate ale copiilor săi – poftă, lăcomie, furie, resentiment, gelozie sau răzburare –, n-au trecut fără să-i provoace cruce. Tatăl îmbrățișează toată suferința copiilor, precum Dumnezeu trăiește întreaga suferință-cruce a oamenilor. „*Din adâncul lăuntric unde iubirea îmbrățișează întreaga jale a oamenilor, Tatăl își întinde brațele spre copiii săi. Măinile lui, răspândind lumină lăuntrică, vor doar să atingă și să tămăduiască*”².

În tabloul în jurul căruia se naște povestea întoarcerii, mâinile fac totul. Nu sunt la fel. Mâna stângă care atinge umărul drept al

fiului este puternică și fermă, cu degetele mari, răsfirate, acoperind o parte din umărul și spatele fiului. Atingerea exprimă, mai ales, autoritate și vigoare, dar presupune și „o strănsoare”. Este mâna tatălui. În schimb, mâna sa dreaptă este fină, tandră, cu degetele lipite, subțiri și elegante, atingând suav și delicat umărul stâng al fiului. O mână de mamă alină, dezmiardă și mângâie. Mai este un detaliu în plus, mâna puternică de tată corespunde piciorului încălțat al fiului, în vreme ce mâna de mamă se leagă de piciorul descălțat al acestuia, rănit și gol. Din nou dubla calitate a P(p)ărintelui este revelată aici – tatăl, care întărește dorința și puterea fiului de a-și reface viața, și mama, care îi ocrotește zona lui vulnerabilă. Iar mantia generoasă care îi acoperă spatele trimite, pe aceeași linie, la aripile ocrotitoare ale păsării cloște care caută să își adune puii laolaltă: „*Ierusalime, Ierusalime... de câte ori am voit să adun pe fiii tăi, după cum adună pasărea puii săi sub aripi, dar nu ați voit*” (Matei 23, 37).

Tabloul îmbrățișării era menit să se dubleze odată cu (re)venirea fiului cel mare, pentru că tatăl își iubește ambii copii cu o dragoste fără limite, fără rezerve, oferită întreagă și deopotrivă amândurora. Ba chiar putea să se întregească, pieptul său să îi încapă pe amândoi. Întâmpinarea fiului cel mare o face aidoma celui dintâi. Apreciază pasiunea celui mic, chiar și „nedomolită” de ascultare, dar și ascultarea celui mare, „neînsuflețită” de pasiune. În dragoste nu există comparație, rivalitate sau competiție. Dragostea înseamnă îmbrățișare și odihnă.

În această îmbrățișare, Hristos ia atât chipul „onorant” al (T)tatălui, fiind icoană desăvârșită a Lui, cât și, deopotrivă, chipul smerit al celor doi fii, ca om adevărat, trăind deplin, deodată cu aceștia, durerea de pe urma păcatului răzvrătirii și viețuirii pătimate a fiului cel mic, sau a invidiei și a resentimentului fiului cel mare. Dar, mai ales, singurătatea și părăsirea pe care o trăiesc și unul și celălalt, stând înăuntru sau pribegind în afară. Însă, prin condiția Sa de Fiul iubit, luminează această cale la capătul căreia ne așteaptă icoana T(t)atălui, ca stație finală pentru fii, devenind asemenea L(l)ui. Dumnezeu, mamă și tată, ne scrie povestea întoarcerii noastre acasă... ●

Funia și internetul

Pr. Dan Marius Matei

Dumnezeu are o funie pe care o întinde în groapa în care ne zbatem, ca să ne apucăm ferm de ea și să fim trași afară. Este taina pocăinței, schimbarea noastră vitală.

Beppe Grillo scrie că internetul creează transparență, creează o schimbare de mentalitate, aduce oamenii împreună. Dar nu aduce salvarea din groapa ticăloșiei. Iar în infern nu plictiseala este problema. Internetul a făcut unele descoperiri fenomenale care sunt încă slab înțelese în ceea ce privește schimbarea ideilor oamenilor despre noi și despre ei. Dacă mass-media, izolarea socială în suburbii, locurile de muncă în străinate și deplasările lungi în mașină creează o mentalitate de buncăr, internetul face contrariul. Dar salvarea numai în Biserică se obține. **Nu ne putem împărtăși on-line.**

Andrew Brown scrie că internetul este atât de mare, atât de puternic și lipsit de sens, încât pentru unii oameni este un substitut complet pentru viață. Pentru a vă alătura revoluției industriale, trebuia să deschideți o fabrică; în revoluția pe internet, trebuie să deschideți un laptop. Pentru mântuire, trebuie să deschideți ușa Bisericii.

Oamenii trăiesc prea mult din viața lor prin e-mail sau pe internet sau prin mesaje text în aceste zile. Ne pierdem toate abilitățile de comunicare. Dacă nu putem comunica între noi, cum o vom face cu Dumnezeu?

Răspândirea computerelor și a internetului va pune locurile de muncă în două categorii. Oamenii care spun computerelor ce trebuie să facă și persoanelor cărora computerul le spune ce trebuie să facă. Chiar dacă se încearcă, nu se va reuși NICIODATĂ scoaterea lui Dumnezeu din ecuație, singurul Care ne spune ce să facem, fără să ne manipuleze. Dacă există două-trei dezertări, asta nu înseamnă cătuși de puțin că Dumnezeu e mai puțin Dumnezeu.

Trebuie să acceptăm că poruncile lui Dumnezeu nu sunt doar o listă lungă de idei bune, nu sunt „ponturi de viață” de pe un blog pe internet sau citate motivaționale de pe un forum.

Ceea ce este tipografia pentru creștinism în secolul al XVI-lea, asta face internetul cu ateismul acum. A deschis monopolul asupra interpretării ateismului, care părea că aparține exclusiv elitelor. ●

¹ Chiar dacă există încercări îndrăznețe și pe această linie în teologia liberală contemporană.

² Henri J. M. Nouwen, *Fiul risipitor, povestea unei întoarceri acasă*, București, Humanitas, 2017, p. 128.

Gheorghe Sion (1855-1944), filantrop ortodox și mecenat al culturii românești

Pr. dr. Cornel Coprean

Ln Patriarhia Română, anul 2020 a fost declarat „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”. Tematica comemorativă își propune să aducă în memoria actuală a Bisericii noastre figurile celor mai de seamă mecenai ortodocși români care, prin susținerea spirituală și materială a activității social-filantropice, educaționale și culturale a Bisericii, au rămas în conștiința poporului român. Calendarele bisericești pe anul 2020, tipărite de Tipografia *Renașterea* a Arhiepiscopiei Clujului, semnalează tematica propusă, prin imprimarea medalioanelor a patru mari filantropi ortodocși transilvăneni: Emanoil Gojdu, Arhiepiscopul Teofil Herineanu, Gheorghe Sion și Sofia Meteș.

În acest context, evocarea într-un scurt medalion a personalității marelui filantrop ortodox Gheorghe Sion se înscrie în demersul de a prețui cultura generozității ca expresie a spiritualității românești, și confirmă cuvintele istoricului Nicolae Iorga: „de la părinți, moși, strămoși vine ceva mai scump decât toate moștenirile materiale, mai greu de purtat decât toate sarcinile, ceva care adesea trebuie înfrânt cu mai mult curaj decât toate pericolele: felul lor de a fi, transmis, corectat, sintetizat cu mii și mii de experiențe, care ajunge până la tine, omul de azi. Ceva care abia poți să-l înfrânezi, dar să-l suprimi cu totul nu, căci morții nu se dau morți... Ei, înaintașii, dau aplecări, întorsături de spirit, îndemnuri și puțințe de faptă”¹.

Român de viță veche, Gheorghe Sion s-a născut la 18 septembrie 1855 din părinții Ioniță Sion, mare spătar, și Elena, născută Bontaș din Foșani, iar anii copilăriei i-a petrecut la moșia părintească de la Odobești-Bacău. A urmat cursurile Institutului Academic din Iași, apoi a studiat dreptul la Paris unde, împreună cu un grup de studenți, a elaborat „programul din 1875” și a înființat „Societatea română” în 1876-1877, care își propuneau „mărire țării și realizarea unității”, prin cultivarea „conștiinței datoriei ineluctabile de-a face sacrificii de orice natură pentru binele comun”². Întors în capitala țării a intrat în magistratură, devenind președinte al Tribunalului din Piatra Neamț și Iași, apoi procuror la Curtea de Apel din Iași. În acest timp, de numele lui se leagă societatea „România iredentă” sau „Liga Românilor”, ce luptau pentru înfrățirea tuturor românilor. Activitatea de magistrat a fost completată cu o bogată activitate literară și ziaristică, bazată pe cunoașterea istoriei și a literaturii românești, pe studiile de drept și experiența personală. Cunoașterea istoriei poporului român i-a dat perspective și orizonturi în judecarea fenomenelor și persoanelor istorice, ținându-l pe linia dreaptă a neamului său.

În slujba statului a ocupat mai multe posturi: prefect al județului Râmnicu-Sărat, șef al contenciosului din Ministerul de domenii sau inspector al monopolurilor statului. În întreaga sa activitate și viață, s-a ghidat după un principiu pe care el însuși l-a enunțat: „Niciodată nu mă voi uita să spun și a arăta adevărul, chiar dacă așa fi în primejdie a mi se tăia capul”³.

Martor ocular la cele mai importante evenimente din viața poporului român, Unirea Principatelor Române (1859), Războiul de Independență (1877-1878) și Marea Unire (1918), dar și la cele mai nefaste momente, furtul Basarabiei și al unei părți din Bucovina de către bolșevici sau pierderea unei părți însemnate din Transilvania (1940), Gheorghe Sion și-a pus întreaga sa viață în slujba bisericii și a neamului românesc, arătând generațiilor viitoare că „viața unui om nu se măsoară cu anii, ci cu rodul pe care l-a produs spre binele celor ce au venit în atingere cu el. Viața valorează cât a știut omul să dea din ea și altora, mai slabi și mai nevoiași decât el”⁴. Sprijinitor al vieții spirituale și culturale din întreaga țară, a stabilit și menținut relații cu toți românii aflați sub diferite stăpâniri, în special cu ardelenii, cărora le aprecia entuziasmul, solidaritatea și dăruirea în lupta cu dușmanii unguri.

Boier cu dragoste de țară și neam, își aduce contribuția în sfera cultural-educatională a vieții românești, fiind ctitor de școală mereu preocupat de instruirea poporului român și de necesitățile școlilor și ale elevilor. La îndemnul filoromânului Emil Picot, pe care îl întâlnise la Paris, a adunat un imens și neprețuit tezaur istoric, compus din cărți vechi și noi, manuscrise, documente, stampe, fotografii, tablouri, hărți, monede, mărci poștale, reviste etc., pe care vroia să le pună la dispoziția tuturor, într-o instituție. Și-a dorit înființarea unui muzeu la Mănăstirea Răducănu din Târgu-Ocna, pus sub auspiciile *Academiei Române* sau *Casa Școalelor*, și un „Muzeu istoric al Moldovei”, proiecte rămase nerealizate.

Stăruințelor venite din partea conducerii instituțiilor de cultură din Iași, Biblioteca Centrală și Muzeul Universității, le-a răspuns cu rezervă pentru motivul că nu îi ofereau garanția păstrării și chivernisirii bunurilor sale. Informându-se și convingându-se personal că *Biblioteca Universității „Regele Ferdinand” din Cluj* este administrată cu pricepere, a hotărât să-i doneze, în vara anului 1922, cea mai însemnată parte a colecției sale, cuprinzând 4.500 de cărți, 2.600 de stampe, colecții de manuscrise românești și slavone, documente ale diferiților domnitori din Moldova, fotografii reprezentând înalte personalități, hărți vechi, monede, medalii, picturi, numeroase cărți poștale și efecte de stat de c. 900 mii lei⁵. Acest dar fără seamăn a fost răsplătit de autoritățile clujene prin decernarea titlului de cetățean de onoare al orașului, unde își câștigase repede simpatia intelectualilor, negustorilor și industriașilor, prin felul lui de a fi. A fost o personalitate marcantă a vieții culturale clujene, un invitat permanent al serbărilor culturale sau naționale organizate la Cluj, un membru activ sau de onoare al tuturor societăților clujene.

Cărți vechi și rare a donat și altor instituții de cultură, de pildă: *Biblioteca Universității Populare din Chișinău*, *Muzeul Limbii Române*, *Institutului de Istorie Națională*, *Muzeul Etnografic al Ardealului*, *Seminarului Pedagogic Universitar*, toate din Cluj; tablouri istorice a donat mai multor școli din Arad sau Târgu Ocna, iar daruri în bani a oferit societăților de binefacere: *Caritatea* sau *Crucea Roșie* din Cluj. Pe tărâm editorial, trebuie semnalată tipărirea în regie proprie a unor volume, care prezintă viața și activitatea membrilor familiei sale.

În 1935 marele mecenat al culturii românești a dăruit *Facultății de Drept din Iași* vila sa cu trei etaje de la Slănicul Moldovei, cu 60 de camere și tot mobilierul, pentru ca din uzufructul ei să se formeze un fond de ajutorare a studenților săraci, creștin ortodocși, primind în semn de recunoștință titlul de „*Doctor honoris causa*” al acestei facultăți.

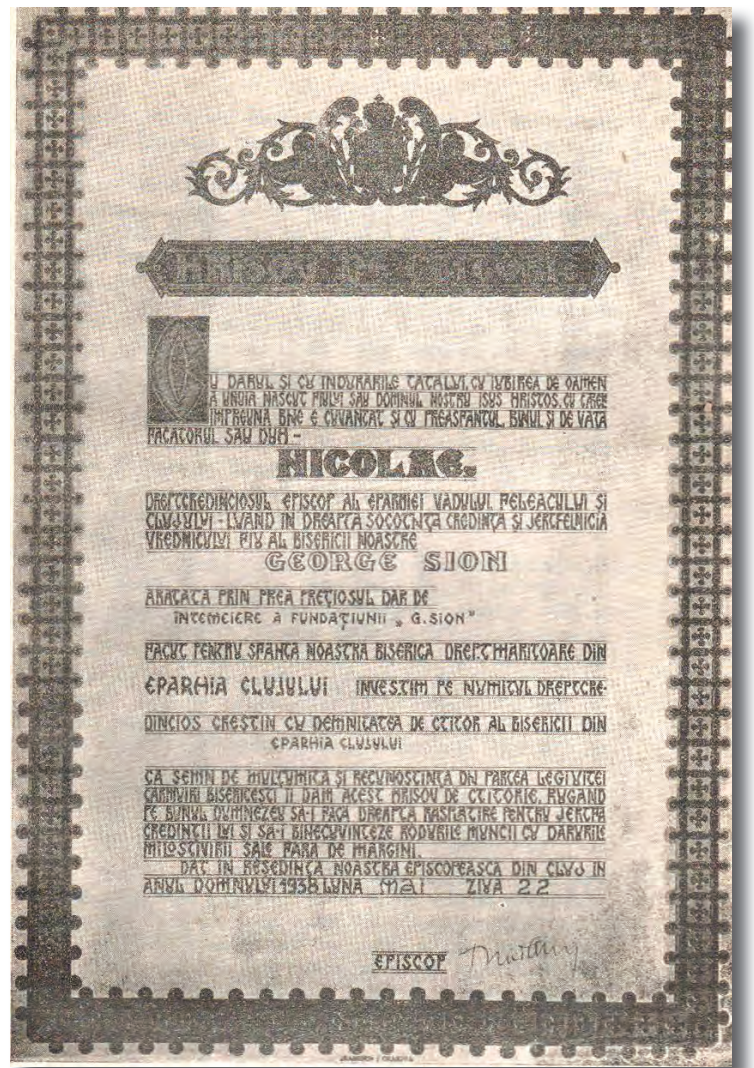
Ctitor al celor două Universități românești, Gheorghe Sion s-a gândit și la biserica strămoșească. În 1923 a donat *Epitropiei Casei Spitalelor Sf. Spiridon* din Iași 14 hectare și 16 arii teren arabil și fânaș, pentru ca din venitul acestui teren să se întrețină Schitul din Măgura Ocnei, unde Episcopia Romanului avea să-i dea dreptul de a-și construi un cavou al familiei. În 1934 dăruiește Episcopiei Romanului 90 de fâlcii moldovenești, teren în Bârsănești (jud. Bacău), ca jumătate din venit să se folosească pentru nevoile bisericii Schitului Măgura Ocnei, și cealaltă jumătate pentru îngrijirea cavoului familiei Sion. Diferite daruri din partea sa au mai primit următoarele biserici: cea din satul natal, unde fusese botezat, *Sfânta Precista* din Târgu Ocna, *Catedrala Ortodoxă* din Cluj, *Sfântul Ioan* din Bacău sau cea din Vișeu de Sus.

Pe plan bisericesc, prin mijlocirea Episcopului Nicolae Ivan, a cunoscut lipsurile reînființatei Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului și a parohiilor componente, care nu l-au lăsat nepăsător, oferind odăjdii sau cărți de cult acolo unde era nevoie. Implicarea sa în viața social-filantropică și culturală a Clujului s-a concretizat în înființarea „*Fundației culturale Gheorghe Sion*”. În ședința din 31 mai 1937, prezidată de Episcopul Nicolae Colan, Dr. Petru Meteș, raportorul comisiei de organizare, a prezentat Adunării Eparhiale spre aprobare actele definitive ale înființării acestei fundații⁶. Actul de înființare cuprindea următoarea avere: o vilă din Slănic, Moldova, altă vilă numită Vila Ana, un restaurant din Slănic situat în Satul Nou, moșia întreagă din Brătești, jud. Bacău și alte bunuri. La toate acestea se adaugă și alte donații mari primite din partea fondatorului în anul 1941⁷. Actul cuprindea și dorința fondatorului referitoare la scopul cultural al fundației și proporția folosirii beneficiului.

⁵ Ștefan METEȘ, *Din scrierile lui Gheorghe Sion. Viața și activitatea sa*, vol. I, p. LXVII.

⁶ *Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului ținută la Cluj în anul 1937*, Tipografia Eparhiei Ort. Rom. - Cluj, 1938, pp. 14, 19, 20.

⁷ „Ctitorul nostru D. Gheorghe Sion, bolnav”, în *Renașterea*, XX (1942), nr. 51, p. 4. Pentru modul cum au fost administrate aceste bunuri de Eparhia Clujului prin Vicariatul Ortodox din Alba-Iulia, vezi Cosmin COSMUTA, „Gheorghe Sion, un mecena credincios și filantrop ortodox român”, în *Anuar XI (2007-2008)*, Cluj-Napoca, Editura *Renașterea*, 2009, pp. 79-87.

Hrisov de ctitor oferit lui Gh. Sion de către Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului în anul 1938.

Adunarea Eparhială a luat act de înființarea fundației și a primit cu adâncă recunoștință gestul domnului Gheorghe Sion, căruia i-a adus „cele mai vii mulțumite”.

Un impuls însemnat a venit din partea sa prin înzestrarea *Muzeului eparhial* din Cluj cu o colecție apreciabilă de obiecte, cărți vechi, stampe etc., care au impus inaugurarea lui în 1938, prin osteneala și străduința Pr. Consilier Dr. Sebastian Stanca și cu purtarea de grijă a Episcopului Nicolae Colan. În cuvântarea de deschidere a Adunării Eparhiale din Duminica Samarinenții, 22 mai 1938, Preasfinția Sa a arătat că pasiunea și osteneala domnului Sion în îmbogățirea Muzeului cu obiecte de valoare reprezintă „o pasiune prin care face cea mai bună școală tineretului nostru”⁸. În semn de recunoștință pentru daniile princiare, osteneala și dragostea sa față de Biserică, a fost cinstit cu un *hrisov de pergament* de către chiriarhul Clujului.

Împrejurările vitrege l-au făcut să se depărteze de orașul Cluj, unde „își legase sufletul cu Biserica și Neamul nostru”, și să se retragă la Târgu Ocna. Ajuns la vârsta de 87 de ani și fiind bolnav, a fost îngrijit în Clinica din Sibiu, prin purtarea de grijă a Mitropolitului Nicolae Bălan și a Episcopului Nicolae Colan, care îi puseseră la dispoziție și un apartament în incinta *Academiei Teologice Andreiane*. În 8 iulie 1944 a încetat din viață, la vârsta de 89 de ani. Mitropolitul Nicolae, înconjurat de pr. Alexandru Baba, vicarul episcopesc al Alba-Iuliei, și de numeroși preoți și diaconi, au săvârșit slujba prohodului la data de 11 iulie 1944, trupul neînsuflit fiind depus în cavoul familiei de la Schitul Măgura⁹. La funeralii a fost prezent și Iuliu Hațieganu, rectorul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, refugiată între 1941-1944 la Sibiu.

Binefăcătorul Gheorghe Sion s-a impus prin cultura sa bogată și prin generozitatea cu care și-a pus propria avere la dispoziția unor instituții de prestigiu din țară, precum Academia Română, Universitatea din Iași, Universitatea din Cluj sau Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului¹⁰. Întreaga sa viață și activitate constituie o mărturie exemplară de atașament față de Biserica Ortodoxă și de neamul românesc, plasându-l pe linia acelor „oameni a căror viață, chiar bogată fiind în ani, vorbește generațiilor următoare nu prin numărul anilor trăiți, ci prin măreția faptelor săvârșite. Chivernisitori a unor bogății mari, ei le știu fructifica material și moral în așa fel încât generații după generații se pot îndulci din rodul lor”¹¹. Prin donațiile sale bogate dăruite celor două Universități și prin Fundația culturală care îi poartă numele, întemeiată în Eparhia Clujului, Gheorghe Sion se înscrie în galeria marilor ctitori ai culturii românești, numele său, pomenit cu recunoștință în analele istoriei, servind ca o pildă vie de urmat pentru toți bogații noștri și, de ce nu, pentru toți românii. ●

⁸ „Desbaterile Adunării Eparhiale”, în *Renașterea*, XVI (1938), nr. 22, p. 2.

⁹ „Note și informații”, în *Revista Teologică*, XXXIV (1944), nr. 9-10, pp. 460-461.

¹⁰ Ștefan METEȘ, *Din scrierile lui Gheorghe Sion. Viața și activitatea sa*, vol. II, Din Publicațiile Arhivelor Statului din Cluj - Nr. 6, Institutul de Arte Grafice „Dacia Traiană” S.A., Sibiu, 1943, pp. 125-133.

¹¹ „Ctitorul nostru D. Gheorghe Sion, bolnav”, în *Renașterea*, XX (1942), nr. 51, p. 4.

¹ Nicolae IORGA, *O viață de om așa cum a fost*, vol. I, Editura N. Stroilă, București, 1934, pp. 3-4.

² Ștefan METEȘ, *Din scrierile lui Gheorghe Sion. Viața și activitatea sa*, vol. I, Din Publicațiile Arhivelor Statului din Cluj - No. 5, Tipografia „Cartea Românească din Cluj”, Sibiu, 1941, pp. XVII, XX.

³ *Ibidem*, p. 122.

⁴ Aug. FAUR, „Gheorghe Sion”, în *Viața ilustrată*, XI (1944), nr. 9, p. 1.

Șarpele în chip de aur...

Dr. Eugen-Adrian Truță

In viața Sfântului Ierarh Spiridon al Trimitunde, prăznuit pe 12 decembrie în tradiția răsăriteană și 14 decembrie în cea apuseană, există un episod minunat, în care smeritul arhieru transformă un șarpe într-un bulgăre de aur pentru ca un plugar sărac, primindu-l, să poată oferi o garanție pentru grâul cerut și necesar supraviețuirii într-o perioadă de secetă și lipsuri materiale accentuate. Odată cu depășirea foamei și a perioadei de criză, plugarul restituie grâul împrumutat de la nemilosivul bogat, redobândește zălogul de aur și îl înapoiază vlădicii Spiridon *cel înțelept, cel blând și simplu, cel întreg și fără răutate* (Stihiră de la Vecernia Mare din 12 decembrie).

Între ierarhi *întâistătător și apărător al Sinodului din Niceea*, al cărui nume pare să aibă originea în grecescul σπιρίς, -ίδος care înseamnă coș (pentru pâine, pești sau aur), nu încheie însă lucrurile, ci dimpotrivă, îl ia pe plugar și merg în grădina pentru a înapoia la rândul lor darul Celui Căruia îi împrumutaseră: *Cela ce odinioară în fața împăratului Egiptului, toiagul lui Moisi l-ai prefăcut în șarpe, însuși și aurul acesta, precum atunci l-ai prefăcut într-acest chip, așa și acum poruncește să se întoarcă la chipul său cel dintâi. Și bulgărele de aur redevine, sub ochii înmărmuriți ai plugarului, șarpele dintotdeauna care se ascunde în întunecimile subterane.*

Fascinanta relatare despre acest făcător de minuni zugrăvit de-a pururi pe pereții altarelor noastre ne îngăduie o lectură îmbucurătoare în atmosfera sărbătorească a Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos. Nu va fi vorba despre vreo rețetă alchimică a obținerii de materiale prețioase sau garanții financiare neașteptate, ci de bucuria înțelegerii că artefactele cele mai insipide ale umanității pot ocaziona darurile cele mai frumoase.

Șarpele în chip de aur nu este cea târătoare veninoasă din referințele imagologice sau ale istoriei mentalităților, ci este condiția noastră omenească născută de acum sub *Răsăritul Cel de Sus* (Troparul Nașterii Mântuitorului). Steaua astronomică ce însoțea evenimentul Întrupării era steaua unei perioade ce apunea, steaua secetei și foamei sufletești din a căror strămtorare Hristos, Soarele-dreptății, S-a ivit, strălucind în chip de aur. Căci ce putea să fie această strălucire decât semnul biruinței morții încă din pântecul Maicii Sale?!

Șarpele în chip de aur nu este destinația preferată a celebrărilor noastre fastuoase, a ceremoniilor de achiziție sau a unui „timp special”, așa cum prea des auzim în refrenele sărbătorești ale iernii. Noi nu suntem martorii externi și accidentali ai Crăciunului, ci suntem „plugarii” săraci sufletește care primim bulgărele de aur și lumină pentru a ne răscumpăra mântuirea.

Noi nu ne uităm la șarpele în chip de aur asemeni evreilor care se uitau la șarpele de aramă ridicat în pustie de Moise (Numeri 21, 8-9) întrucât știm că răul ce ne bântuie sufletele nu are chip precis, doar ne schimonosește chipul nostru, ni-l deformează cu scâlcierile păcatului, ni-l degradează cu halena fetidă a viciului și ni-l amorțește din simțirile harului, ci ne uităm cu privirea duhovnicească ce are arhangheli de-a dreapta păzind cu sabia duhului întunerul insidios al molipsirii diavolești și are de-a stânga serafimii cei strălumiți ai vederii lui Dumnezeu.

Șarpele în chip de aur se naște în chip smerit și feciorelnic în ieslea umanității noastre confuze și speriate de iminența sfârșiturilor tragice și absurde ce abundă în lume ca să ne dea grâul vieții, adică pâinea nașterii noastre din nou din sărăcia inimii în bucuria duhului de viață dădător.

Când în grădina Raiului, șarpele a profanat prin ispitirea protopărinților noștri de a gusta din pomul cunoașterii binelui și răului, s-a auzit glasul Domnului Dumnezeu către acesta: „Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” (Fac. 3, 15), mărturisind astfel prima bună-vestire sau Protoevanghelia. Când Hristos S-a Întrupat din Fecioara Preacurată, capul șarpelui a fost zdrobit prin boldul morții pe lemnul crucii care a omorât moartea nepieritoare. „Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (In. 1, 14).

Șarpele în chip de aur a fost profețit de cei trei magi prin a căror știință lumescă înțeleseseră că singurul lucru nou sub soare e Dumnezeu coborât pe pământ, Care S-a făcut om pentru a ne da nouă nădejdea vieții veșnice prin jertfa Sa, căci *cu moartea pe moarte călcând*, Hristos Dumnezeu și Om adevărat ne-a dăruit *viața vieții*, adică veșnica părtășie cu harul Duhului Sfânt întru Împărăția unde „cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o și făclia ei este Mielul” (Apocalipsă 21, 23) și unde „harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos” (In. 1, 17).

De aceea, să căutăm și noi „Răsăritul cel de Sus” (Lc. 1,78), ieslea proorocită din Scripturi unde Îngerul Domnului a stat și „slava Domnului a strălucit împrejurul lor” (Lc. 2,9) fără a ne teme, căci iată, bucurie mare, *șarpele s-a prefăcut în chip de aur* (Stihovna de la Vecernia Mare din 12 decembrie).

Mănăstire pe-un picior de plai

Ierom. Maxim Morariu

Faptul că *Monografia Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului”* de la Nicula a ajuns la cea de-a șasea ediție spune multe în legătură cu conținutul și valoarea ei. Autorul, el însuși stareț al acesteia și om al cărui destin s-a intersectat și se intersectează încă (ba chiar s-ar putea afirma că se identifică pe alocuri), cu cel al lavrei clujene, cunoaște îndeaproape istoria ei.

Într-o ținută grafică de invidiat, recenta lucrare vine să-i familiarizeze pe cititori nu doar cu activitatea, ci și cu chipurile stareților de ieri și de azi și cu cele ale monahilor iluștri, ce-au răsărit din rodnicul pământ al acestei binecuvântate grădini a Maicii Domnului. Prefața, intitulată sugestiv: „Mănăstirea Nicula – icoana din suflor” (pp. 9-12), poartă semnătura părintelui Iustin Tira, vicarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, care ține să remarce cu privire la conținutul ei că: „Prin bogăția bibliografiei, prin structurarea echilibrată a materialului în capitole și subcapitole, prin încadrarea istoriei așezământului în istoria Transilvaniei și nu în ultimul rând, prin veșmântul frazelor frumoase și vioaie, autorul reușește să pună în lumină un tablou al Mănăstirii Nicula pe care cei ce o cercetează îl vor recunoaște, iar pe cei ce încă n-o cunosc îi va face să și-o dorească. Acestea toate și altele multe, pe care nu le-am menționat, se constituie în temeiul potrivit căruia lucrarea părintelui Dumitru va fi una de referință ori de câte ori se va vorbi sau se va scrie despre Nicula” (p. 11)¹.

Cuvântul părintelui Iustin e apoi urmat de un gând al vrednicului de pomenire, Înaltpreasfințitul Bartolomeu al Clujului, ce a slujit drept predoslovie ediției a treia, publicată în anul 2002 (pp. 13-14), și de prefața autorului la ediția a cincea, ce a văzut lumina tiparului în anul 2015 (pp. 15-17). Cu onestitate, părintele Dumitru

¹ Tot dânsul va menționa ulterior cu privire la autor: „Și pentru că pomeneam de veșmântul frazelor frumoase și vioaie, aș dori să reamintesc că părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru este autorul a încă cincisprezece volume de autor, fie tipărite la Editura Ecclesia a Mănăstirii Nicula, fie la Editura Renașterea, între anii 1999-2020. La acestea se adaugă alte trei volume coordonate de părintele Dumitru. Pentru studenții teologi și pentru tinerii preoți (și nu numai), ele pot constitui un model și un foarte important material bibliografic”. (p. 11).

ține să-i vorbească, parcă de la inimă la inimă, cititorului, spunându-i că: „Nu ignor faptul că fiecare potențial cititor al acestei monografii se apleacă asupra ei cu un anumit orizont de așteptare. La fel, nu ignor faptul că o temă ca aceasta poate fi abordată din perspectiva istoriei Transilvaniei, strâns împletită, pentru epoca plămădirii Niculei, cu cea a curților imperiale din inima Europei, tot așa cum poate fi abordată prin lentila istoricului bisericesc, a istoricului culturii, ori a istoricului de artă. Eu m-am apropiat de temă în calitatea mea de monah al Niculei, cu propriile-mi întrebări,

pe care le-am contextualizat și cărora le-am căutat răspunsuri în tot ceea ce-mi putea oferi, la acea dată, istoria Transilvaniei, istoria bisericii, istoria artei. Din totdeauna am considerat că, dincolo de conținut, monografia de față are ca primă valoare materialul documentar prețios și bibliografia consistentă, pe care le închide între paginile ei și al căror potențial va fi folosit, la vreme! Nu știu dacă această lucrare va mai fi publicată vreodată, poate doar citată și menționată în bibliografii, dar știu că nu poate fi ignorată, așa cum poate fi autorul ei! Și mai știu că parte din istoria Mănăstirii Nicula rămâne nescrisă pe vecie, deși dădătoră încă în venele unuia care a trăit-o „nenăscut”, încă din vremea părintelui său duhovnicesc – Arhimandritul Serafim Măciucă – și continuă să o înveșnicească, fără să-i fie „îngăduiul”! (p. 15-16).

Datelor istorice și informațiilor cu caracter monografic din cadrul celor șapte capitole, cu care cititorii sunt cu certitudine deja familiarizați

din lectura edițiilor anterioare, părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru le adaugă, în cadrul penultimului capitol, ce conține o trecere în revistă a stareților, viețuitorilor și închinătorilor iluștri (p. 121-156), chipurile mai noi de ierarhi aleși din cadrul obștii și fotografii actuale din ultimii ani, ce arată cum s-a dezvoltat mănăstirea, devenind un adevărat punct forte al spiritualității Ortodoxe ardelenice.

Datorită frumoasei simbioze existente între imagine și cuvânt, a informațiilor documentare prețioase, dar și a modului în care părintele Dumitru a scris, cu suflet, o monografie a lavrei Niculei, lucrarea de față, ajunsă la cea de-a șasea ediție, se constituie într-un text valoros, ce se cere descoperit și valorificat, deopotrivă de către istoricii bisericești, cei laici, sau de către cititorul dornic să cunoască în profunzime, dinamica monahismului transilvănean și să aibă parte de o mărturisire cu privire la istoria lui recentă, venită chiar din partea unui trăitor al acestuia, ce s-a format în locul său cel mai reprezentativ și a contribuit la promovarea imaginii lui.

Părintele Vasile Molnar, donator al unui valoros fond de carte către Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca

Idată cu începutul noului an universitar 2020-2021, prin mijlocirea Părintelui Arhim. Prof. Univ. Dr. Teofil Tia, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca, această instituție se bucură de un nou fond de carte, primit cu titlu gratuit din partea Pr. Vasile Molnar, preot ortodox al unei comunități românești din Germania, Parohia Ortodoxă Română „Învieria Domnului” din Saarbrücken.

Cu reședința în Strasbourg, acolo unde a și activat ca profesor de „Cultură Religioasă”, poziție care i-a facilitat achiziția unui valoros fond de carte, dar i-a și nutrit dragostea pentru învățământul teologic, Pr. Vasile Molnar este absolvent al Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, de care îl leagă o strânsă legătură sufletească.

Fondul de carte donat Facultății de Teologie este rezultatul unei munci de patru ani a Pr. Vasile Molnar. Acesta, arătându-și grija și dragostea pentru învățământul teologic românesc, a adunat **peste 1750 de cărți și reviste** în limbile română, franceză, germană, engleză, greacă și câteva chiar în rusă, adresându-se direct numărului mare de studenți ai Facultății de Teologie din Cluj-Napoca vorbitori de limbă rusă.

Executând o muncă exemplară, donatorul a așezat întregul fond de carte pe diferite domenii precum: „Biblie și studii biblice”, „Patristique-Théologie-Philosophie”, „Théologie-livres didactique”, „Reviste teologice” etc.

Între cei mai cunoscuți autori pe care Pr. Vasile Molnar îi pune la îndemâna studenților Facultății de Teologie pentru realizarea unor lucrări de seminar, lucrări de licență, disertații și chiar teze de doctorat sau articole științifice, amintim pe marii teologi: **Olivier Clément, Michel Evdokimov, Boris Bobrinskoy, Nikolay Lossky, Jean Breck, Bertrand Vergely, Jean Paul II.** De asemenea, între revistele puse la dispoziția facultății noastre în cadrul acestui fond de carte, cele mai importante sunt **Service Orthodoxe de Presse (SOP)** pe o perioadă de 10 ani și numere importante din prestigioasa **revistă CONTACTS.**

Întregul fond de carte, **ajuns în posesia Bibliotecii Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca**, va fi prelucrat în perioada imediat următoare, studenții facultății bucurându-se de acesta în cadrul sălilor de lectură pe care Facultatea de Teologie le deține, în incinta Cafenelei Culturale sau prin cadrul programului „împrumut acasă”.

Prin persoana părintelui Decan, **Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca își exprimă recunoștința față de Părintele Vasile Molnar**, binefăcător al teologiei clujene.

Jurnal 1997

Dr. Nicoleta Pălimaru

6 ianuarie 1997

Am fost la catedrală. A slujit și a predicat IPS Bartolomeu. M-am împărțit. IPS Bartolomeu a citit rugăciunea de sfințire a apei, a citit Evanghelia după Marcu, apoi a rostit rugăciunea specială, cu formulări pătrunzătoare: „deschide-mi ochii inimii mele”, „mă rog, Doamne, ca păcatele să nu oprească venirea Sfântului Duh” etc.

Am rămas la binecuvântare, uitându-mă cum își trece mâinile peste capetele credincioșilor, iar aceștia îi sărută engolpionul.

După slujbă, am urcat la maica Galineea. IPS Bartolomeu venise cu dulciuri. Am povestit. M-a întrebat cum a fost în vacanță: „Știi că te-ai spetit citind”, mi-a spus.

Mi-a înmănat Cartea lui Iov pentru doamna Doina Curticăpeanu. La televizor tocmai se difuza o emisiune în care era intervievat. Am comentat împreună unele lucruri.

12 ianuarie 1997

Am fost la catedrală. A slujit și a predicat IPS Bartolomeu despre persoana Sfântului Ioan Botezătorul, care a avut crize de nerăbdare în închisoare, nu de îndoială.

Am auzit (nedeslușit) rugăciunea de la prefacerea Darurilor.

19 ianuarie 1997

Azi, a slujit și a predicat la catedrală IPS Bartolomeu. A predicat 35 de minute la pericopa evanghelică după Luca despre vindecarea celor zece leproși. Punctele centrale au fost:

1. recunoștința
2. lepra ca boală a sufletului
3. despre rugăciunile de taină ale preotului.

„Tot ceea ce primim noi, primim de la Dumnezeu.

Când suferim, suntem în grija lui Dumnezeu, dar nu o știm, v-o spune un om care a trecut prin multe și care are o oarecare vârstă.

Suntem în Împărăția Mielului, nu a Judecătorului.

Să ne îngăduim unii pe alții, să ne iubim unii pe alții, pentru a-I putea mulțumi lui Dumnezeu pentru câte ne-a dat, ne dă și ne va da”.

20 ianuarie 1997

Am fost la IPS Bartolomeu. Mi-a spus că lucrează la Psalmul 18. A avut dificultăți de transpunere în românește a cuvântului „vestire” (în greacă e „a foșni”). Traduce doi, trei psalmi pe zi. Lucrează de la 4:30 dimineața.

Doamna profesoară Doina Curticăpeanu îi va mulțumi IPS Bartolomeu pentru carte, făcând o recenzie în revista *Steaua*.

IPS Bartolomeu spunea că are mult de lucru și la atelierul biblic, dar și la rapoarte, care țin de administrație.

Are o mare capacitate de muncă. Mi-e drag să aud rugăciunea rostită la catedrală, în prezența IPS Bartolomeu: „ne rugăm pentru sănătate, lunga petrecere... pentru lucrul mâinilor lui”.

26 ianuarie 1997

La catedrală a slujit și a predicat IPS Bartolomeu despre vindecarea orbului din Ierihon. După ce a precizat faptul că în Evanghelia de la Matei acesta primește un nume, Bartimeu, IPS Bartolomeu a desprins o întreită învățătură din pericopa Sf. Ev. Luca:

1. să știi ce vrei
2. să știi cui să-i ceri
3. să știi cum să ceri: cu stăruință.

A vorbit despre lumină și a făcut distincție între omul luminat („a ști”, „a pricepe”) și omul iluminat („a cunoaște pe dinlăuntru”).

Azi m-am gândit la faptul că mama IPS Bartolomeu, Ana, a murit pe când el era în închisoare. Regretă și acum că nu a fost la înmormântarea ei. A aflat târziu. A iubit-o foarte mult. Această iubire s-a concretizat în versurile dedicate și în numele ciclurilor „Orele Mamei”, „Cântec de leagăn” etc.

30 ianuarie 1997, Sfinții Trei Ierarhi

În catedrală nu a slujit IPS Bartolomeu. A venit spre sfârșit și a ținut un frumos cuvânt de învățătură despre rolul preoților și al profesorilor de religie în cadrul Bisericii.

„Intrarea noastră în Europa – spunea IPS Bartolomeu – se face prin cultură și spiritualitate, nu prin economie și industrie”.

Vorbea despre dinamismul misionarismului. Biserica pe pământ e luptătoare, iar a lupta presupune dinamism.

Teologia trebuie să fie deschisă, multidisciplinară, nu unilaterală. Să comunice cu celelalte științe.

În încheiere, a îndemnat să-i avem model pe cei 12 Apostoli și pe Sfinții Trei Ierarhi „și nu veți greși niciodată!”.

Artistul, creatorul (cantonierul după Mallarmé) crează, scrie noaptea, contrar gestului creator al lui Dumnezeu, care făptuia totul la lumină.

„Toate cărțile mi le-am scris noaptea”, spunea pr. Anania la Văratec.

Bucuria credinței și a culturii după modelul Sfinților Trei Ierarhi.

10 februarie 1997

Am fost cu mama în audiență la IPS Bartolomeu, preț de 30 de minute. Ne-a povestit cu calm și cu umor ce a pățit la predica de ieri. A crezut că e duminica vameșului și a fariseului, dar de fapt era a canannencei. Avea ceva cu ziua de 16 februarie, când e vameșul și fariseul, pentru că atunci a fost hirotonit diacon. În concluzie, a trebuit să-și construiască predica pe moment. Își amintea că i s-a mai întâmpnat prin anii 50 când a trebuit să predice la București. Slujea Nicolae Popovici. Un preot i-a spus să-și pregătească predica cu vameșul. El a crezut că e vorba de „Vameșul și fariseul”, dar era „Zaheu vameșul”. Atunci, la amvon, cu telentul oratoric și-a întocmit predica, „cu disperare mi-am construit-o”.

El nu-și scrie niciodată predica, nu-și face notițe. Și-o ordonează foarte bine în cap (cred că e o reminiscență din perioada detenției).

Am discutat din nou despre problemele de gramatică. Spunea că este membru într-o grupare la radio în București, din care fac parte: Dan Grigore, Victor Rebenciuc, A. Pleșu, G. Liiceanu, S. Dumitrescu, H. Bernea, Ana Blandiana, O. Paler.

Se pregătește să plece în noaptea asta la Sinod. În privința construcției catedralei (a cărei pictură o va executa un pictor grec) intenționează să facă la subsolul catedralei un muzeu.

Are 52 de șantiere deschise. Cu postul de radio încă se mai luptă.

*

Ceea ce simt aproape mereu în preajma Părintelui Anania este continua atenție, luarea aminte la sine și la ceilalți. Se îmbină conștiința și luciditatea, dar îl definește și disperarea (cea ziditoare). ●

BERNARD HEYBERGER, *Creștinii din Orient*, traducere de Aniela Siladi, ediție coordonată de Ioana Feodorov, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, 171 p.

Într-un număr precedent al revistei noastre eparhiale (9/2016) am semnalat apariția volumului „Creștinii din Tur Abdin. O introducere în istoria Bisericii Ortodoxe Siriace”, al profesorului Martin Tamcke de la Universitatea „Georg August”

din Göttingen, publicat în traducere românească la Editura Andreiana din Sibiu în anul 2015. Iată, că la o distanță de cinci ani, tot în Transilvania, de această dată la Editura Renașterea din Cluj-Napoca a văzut lumina tiparului o carte similară, dedicată istoriei creștinilor din Orient. Profesor și director al Catedrei de Antropologie istorică a creștinilor din lumea islamică de la École de Hautes Études en Sciences Sociales din Paris, Bernard Heyberger, este un specialist de talie mondială al istoriei Bisericilor din Orientul Apropiat. Radiografia istorică realizată de profesorul francez acoperă perimetrul geografic cuprins din Egipt până în Iran și de la Golful Persic până la frontiera europeană a Turciei, cu scurte incursiuni în Etiopia, Asia centrală, India și Balcani, făcând referire la Bisericile autocefale de diverse tradiții: Patriarhiile Ortodoxe, Biserica Asiriană de Răsărit, Caldeeană, Antiohiană Melkită greco-catolică, Catolică unită, Armeană catolică, Siriană ortodoxă, Siriană catolică, Coptă ortodoxă, Coptă catolică, Maronită și Armeană Apostolică.

Apărută inițial la prestigioasa „Presses Universitaires de France/Humensis” din Paris în anul 2017, cartea este structurată pe cinci capitole, oferind o prezentare sintetică, pe înțelesul publicului larg, nespecializat, a istoriei creștinismului din Orientul Apropiat începând cu antichitatea și până în contemporaneitate, după cum urmează: „De la începuturi la cucerirea musulmană”, „Cucerirea musulmană”, „Islamul instituționalizat”, „Declin și marginalizare, „Imperiul Otoman”, „Creștinii și națiunea”. Concluziile și lista bibliografică a autorului sunt urmate de postfața Ioanei Fedorov, cunoscut arabist și cercetător științific I la Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române din București, careia i se datorează inițiativa traducerii acestei cărți în limba română.

Spre deosebire de abordarea profesorului Tamcke, centrată pe istoria și teologia Bisericii Siriace, lucrarea lui Heyberger zugrăvește istoria de 2000 de ani a tuturor comunităților ecleziale din Orientul Apropiat, insistând nu asupra chestiunilor și diferențelor dogmatice, complexe și complicate pentru publicul european de astăzi, ci asupra evoluției istorice a acestor biserici, aflate de 14 secole sub tutela și dominația unor regimuri islamice, care le-au marcat decisiv parcursul și au condus la starea cu totul dramatică – pe care o cunoaștem cu toții – a comunităților creștine din Orient în ziua de astăzi. Comentariile și interpretările avizate ale profesorului francez referitoare la situația creștinătății orientale în secolul XX și la începutul secolului XXI sunt extrem de prețioase, oferind cititorului șansa de a înțelege mai ales legăturile privilegiate dintre Franța și fostele sale protectorate, Siria și Liban, precum și implicarea Rusiei și a Marii Britanii în destinele ținuturilor est-mediteraneene, marcate și măcinate de conflicte politice interne care au avut și continuă să aibă repercursiuni negative asupra existenței comunităților creștine din regiune.

Binevenită și accesibilă acum publicului românesc, prin foarte buna traducere a Aniei Siladi, cartea de față ne ajută să cunoaștem și să înțelegem mai bine nu numai istoria bimilenară a creștinilor din Orientul Apropiat, ci mai ales dificultățile actuale cu care aceștia se confruntă și care duc, de mai bine de o sută de ani, la scăderea proporției lor demografice în zonă, prin genocid, persecuție și migrație, autorul arătând că „toate Bisericile, cu excepția celei copte ortodoxe, au astăzi mai mulți credincioși în exil decât în țările de origine”. În ciuda marginalizării lor sociale și politice, unele biserici, precum cea coptă din Egipt, au trecut în ultimele decenii printr-o reală înnoire spirituală, manifestată la nivelul pietății individuale și comunitare, prin dinamizarea pelerinajelor, construcția, restaurarea și extinderea bisericilor, precum și o renaștere a monahismului. Statisticile oferite în acest sens de Bernard Heyberger sunt relevante și inspiră speranță în viitorul acestor comunități, chiar dacă situația politică actuală din Siria și Iraq, respectiv regimul neotomanist din Turcia îl împiedică pe autor să ofere perspective clare. O soluție de dorit ar fi aceea a regimurilor mai puțin islamiste, care ar recunoaște comunității creștine drepturi și libertăți individuale puse în concordanță cu o concepție islamică a statului: „libertatea de cult, libertatea educației, autonomia în materie de drept personal”.

Parcursând cartea, cititorul român își va îmbogăți cunoștințele despre confrății săi creștini din Orient, va învăța să-i respecte și să-i admire nu numai pentru bogata lor istorie și spiritualitate bimilenară, ci mai ales pentru verticalitatea și curajul mărturiei lor din ziua de astăzi. Sfârșind lectura, trebuie să-i mulțumesc Ioanei Feodorov, inițiatorea acestei apariții livești în spațiul românesc, Aniei Siladi, talentată traducătoare, și editurii Renașterea pentru darul oferit, exprimându-mi totodată speranța că volumul se va bucura de binemeritata atenție a creștinilor din România.

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan ●

Dr. Elena Ardelean – un mărturisitor alb, chipul credinței tăcute – a intrat în isihia veșnică

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă

Ca tineri seminariști, mulți veniți de la țară, priveam totul în jur cu o curiozitate zdrobitoare, priveam chipuri, admiram veșminte, dar ne lăsam cucerii și de chipuri cucernice, sfioase, care se plecau la rugăciune în absidele icoanelor, unde adesea se și spovedeau, dar și câteva chipuri speciale care se aciuau în părțile laterale, sub coloane și care parcă sorbeau cuvântul, cântarea ori liniștea de dinainte de binecuvântare. Între acestea un loc distinct îl avea chipul, ziceam atunci, al „mărturisitorului alb” pe care nu o știam nici cum o cheamă, dar nici măcar nu doream aceasta, o vedeam doar și era de ajuns, deși nu știam cuvântul ce mărturisește că „vede că vede”; intra sfios acea făptură înaltă, cu capul dus într-o parte, bărbia adusă în față, care parcă trăgea capul înainte exprimând dorința de a intra, de a pătrunde dincolo de cuvânt, de catapeasma Cuvântului; apoi îngenuncherea și ridicarea falnică, deși ea ajungea în întunericul de sus, dar ce știam eu atunci de întunericul de sus? Sfios, lua anafură și parcă se strecura afară ca să nu deranjeze pe nimeni și dispărea... O zăream apoi prin curtea episcopiei, la fel: o liniște care umblă!

Crescând într-un creuzet al mărturiei.

Dr. Elena Ardelean s-a născut la 7 mai 1936 într-o familie de intelectuali clujeni, tatăl Roman – judecător, iar mama Matilda – medic, și a mai avut o soră. A copilărit la Miercurea Ciuc, de unde familia se va refugia la Brașov. Aici va începe școala, clasele I-IV la Școala primară nr. 1, liceul I-a început la „Principesa Ileana” din Brașov, dar refuzul tatălui de a intra în PRM i-a făcut să se așeze într-o localitate aproape de Pitești, ca după o perioadă de relaxare a situației politice să reușească să se întoarcă la Cluj, unde la Liceul Clasic Mixt Român a obținut rezultate excepționale.

Ceea ce voiam să evidențiez era cadrul familial, atmosfera de o verticalitate excepțională care s-a încrustat adânc în firea Elenei, care a înțeles că doar evadarea în intelectual poate să ofere un câmp al libertății necontrolabile total. Acesta era creuzetul mărturiei, al mărturiei verticalității și a neabdicii de la crezul propriu. După examenul de maturitate a urmat cursurile Facultății de Litere, secția Limba și Literatura Română, pe care a absolvit-o în 1958 cu diplomă de merit, fără a-și susține în acel an examenul de licență din motive de sănătate. A intrat în zona de cercetare la Institutul de Lingvistică Sextil Pușcariu, apoi a devenit, prin concurs, șef de cabinet – preparator la catedra de Filologie romanică, apoi asistent universitar unde a funcționat până în 31 ianuarie 1976, când în urma unui denunț în care se invoca atașamentul său față de religie, față de Biserică, a fost înlăturată de la catedră.

Doi mărturisitori ai valorilor întrupate: IPS Teofil Herineanu și Acad. Ștefan Pascu – două spirite care au știut să simtă pulsățiile adevărului

Domnul rector, Acad. Ștefan Pascu, a trebuit să dea curs solicitării organului de partid pentru a înlătura tânără profesoară din mediul didactic, dar a dorit să o salveze, orientându-o spre Biblioteca Centrală Universitară, apoi spre Biblioteca de la Facultatea de Istorie, dar opoziția față de profilul credinciosului tăcut s-a manifestat și în aceste două medii, de aceea domnul rector s-a gândit la colaborarea Episcopului Ortodox de Cluj și a recomandat primirea doamnei Elena Ardelean pe postul de arhivar al Episco-

piei, fapt care s-a și realizat. Postul însă nu era de calibrul slujitoarei, dar ea, chip al ascultării, s-a dedicat provocării majore realizate de proiectul de colectare a cărții vechi și a icoanelor pe sticlă, realizând muzeul Arhiepiscopiei și cartografiind și conservând cartea veche. Am avut prilejul să vizitez în acei ani camerele de la etajul doi unde era colecția de carte veche și am fost impresionat de munca extraordinară ce s-a plinit acolo. Astfel, profesoarei de limbi romanice (cunoscătoare a vreo cinci limbi), de fonetică, de gramatică, de literatură universală, i-a mai rămas orizontul cercetării și trăirea profundă a atașamentului față de Cuvântul veșnic, față de cuvântul scripturist. Va intra în colectivele de redactare a Bibliei de la 1688, lucrând pe manuscrisul 45 de la Biblioteca Academiei Române al lui Nicolae Milescu Spătarul, unde a transcris cartea Iudit din anaghinoscomena și Pildele lui Solomon³; dar și în echipa ce se ocupa de redactarea Bibliei de la Blaj, sub conducerea acad. Camil Mureșan⁴; cele două ediții o citează între colaboratori. Dar domnia sa a mai lucrat și pe *Istoria românilor* a lui Samuil Micu și bineînțeles că a avut în atenție literatura creștină veche, fiind bine pregătită în acțiunea de transliterare din caractere cirilice în caractere latine.

Iată cum două spirite pot să se întâlnească în făptuirea binelui pentru semen în chip mărturisitor, o conjuncție fericită între un arhiepiscop și un rector pentru un spirit care trăia libertatea Duhului și o căuta ca pe o constantă a vieții. Laudă lor!

Laureata literelor – laureată a Duhului, sfios și tăcut chip al celei ce pătrunde în comparativismul lingvistic, în lirismul iberic, în problematizarea de gramatică, în colectarea de studii și materiale pe parnasianism⁵, pe structuralism și care în decembrie 1989, după Liturghie, merge la PS Sa Justinian și cu vocea sfioasă îl întreabă: oare nu ar trebui trase clopotele pentru ca mulțimea să simtă sprijinul cerului?! Și clopotele au fost trase, în acel cadru eram și eu ca tânăr preot slujitor.

După acea eliberare, domnia sa a cerut Universității Babeș-Bolyai să-i redea, să-i restaureze situația universitară, samavolnic schimbată prin decizie politică. Faptul s-a împlinit, un profesor ilustru, Dr. Marian Papahagi, i-a dat cursul de italiană și spaniolă la catedra de filologie romanică, și astfel a mai activat până în 1993 ca titular al Facultății de Litere, dar a mai continuat și după pensionare la plata cu ora, deschizând un orizont ispititor pentru studenții de la limbi romanice prin erudiție, prin liniștea domniei sale, prin dăruirea care o caracteriza, dar a recuperat mult din orizontul de cercetare blocat în acel an nefericit. A tradus *Introducere în lingvistică* a lui Eugeniu Coșeriu⁶, a mai tradus o suită de conferințe din scrierile acestuia pentru un nou volum care nu a mai apărut⁷, a tradus pe Ramon Mendez Pidal, nepublicat, *Poezia lirică veche spaniolă*, a scris despre Octavian Goga, Gheorghe Sion și despre Biblie, studii excepționale care mărturisesc despre faptul că Elena Ardelean era un profil al trăitorului în sferele din cuvânt și de dincolo de cuvânt.

Priveam un chip alb, cred că îi plăcea griul, iar părul îi era alb, acum știu de ce, stătea în semi-umbra coloanelor și se înălța în întunericul cel de sus și, de aceea, le făcea toate ca pentru Dumnezeu. Iată de ce, mărturisește Monica Neaga – fostă studentă și apoi colegă la Episcopie a domniei sale –, IPS Teofil le-a spus celor din administrație că domnișoarei Ardelean i se cuvine respect și cinste și că munca ei trebuie recompensată și mai mult decât o jumătate de normă. Era un chip al mărturisitorului alb, al credinței tăcut care acum ne-a cerut să tragem clopotele pentru dânsa pentru a vesti cerului că-i vine un ajutor de pe pământ, un ajutor al întrupării Cuvântului căruia îi aducem laudă, respect și cinste și-i cerem de la Domnul odihnă veșnic fericită! Suflul alb și blând!

Slujba prohodului a fost oficiată în ziua de 11 noiembrie 2020, de către părintele Iustin Tira, cel ce a cunoscut-o foarte bine, în prezența surorii Adelina, a câtorva prieteni fideli, într-o zi însorită de toamnă, în armonia cântărilor pe care le-a iubit, și a fost așezată, alături de părinții ei, în mormântul din Cimitirul Central al Clujului. ●

³ Este vorba de proiectul *Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688*, care a fost inițiat în 1988 și care a ajuns la finalizare în anul 2015 (<http://consilr.info.uaic.ro/~mld/monumenta/>). Vezi Eugen Munteanu (coord.), *Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688. Pars XII. Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Cantorum*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2015, p. 4, unde sunt enumerați colaboratorii colecției.

⁴ *Biblia de la Blaj 1795*, ediție jubiliară, Roma, Tipografia Vaticană, 2000, p. 2619. Editorul și coordonatorul acestei ediții este Ioan Chindriș, activitatea de coordonare filologică îi aparține lui Eugen Pavel, iar la transcrierea textului au muncit, alături de Elena Ardelean, Ioan Chindriș, Nicolae Edroiu, Elena Mihu, Florica Nuțiu, Dora Pavel, Eugen Pavel, Șerban Turcuș și Veronica Turcuș.

⁵ Între preocupările științifice ale doamnei Elena Ardelean se numără și tema „Parnasianismul și simbolismul în revistele românești interbelice”.

⁶ Eugeniu Coșeriu, *Introducere în lingvistică*, Ed. Echinoc, Cluj-Napoca, 1999, 144 p. Ediție a fost tradusă alături de Eugenia Bojoga și prefațată de Mircea Borcilă.

⁷ Studiile lui Eugeniu Coșeriu „Formă, și substanță în sunetele limbii”, „Logicism și antilogism în gramatică”, „Pluralul numelor proprii” au fost traduse în vederea publicării lor în volumul *Teoria limbajului și lingvistica generală. Cinci studii*.

Despre generații și idealuri

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

enerațiile au propriile idealuri, iar membrii acestora au o bază culturală comună, care îi face să se raporteze la aceleași valori și să-și creeze propriile ierarhii. Artizanii Marii Uniri de la 1918, intelectuali de seamă, care erau și politicieni, după aproape 25 de ani, au fost prigoniți de o altă generație care s-a instalat la conducerea țării și a impus comunismul. Și pentru că istoria se repetă, patruzeci de ani mai târziu, aceștia au fost înlăturați sângeros, așa cum și ei, la rândul lor, au făcut-o cu înaintașii.

Este curios cum revoluțiile folosesc sloganul „*Liberate, egalitate, fraternitate*”, când hermeneuții definiției revoluției, arată că doar „*fraternitatea*” este capabilă să facă legătura între celelalte cuvinte antagoniste ale devizei. Întrucât „*libertatea*” tinde spre dreapta, iar „*egalitatea*” spre stânga, pentru a ne sfășia națiunea într-un nesfârșit război civil, este de a atenua atât defectele drepte cât și cele ale stângii prin „*fraternitate*”. Când facem bilanțul se poate spune că singurele momente ale istoriei, în care dreapta și stânga s-au unit în același plan național, singurele momente când „*libertatea*” și „*egalitatea*” au tăcut, pentru a lăsa „*fraternitatea*” să vorbească, au fost momentele de război. Doar în noroi și sânge, națiunea a dorit ca oamenii să fie frați.

Fiecare generație și-a imaginat că ar putea construi o lume ideală, fără să înțeleagă întotdeauna că doar elitele pot să orienteze cursul unei societăți, care trebuie să fie unul organic. Acum se duce o luptă între globalizare și naționalisme, iar ambele expresii se aud din gura politicianilor. Părinții globalizării și-au închipuit că pot uniformiza lumea printr-o limbă unică, aceleași obiceiuri, credințe, veșminte, alimentație, etc. Naționaliștii au făcut și ei suficiente erori, dar a fi naționalist înseamnă că îți iubești națiunea. Acest fapt nu înseamnă însă că urăști alte nații, iar aici se face o altă eroare, naționalismul confundându-se cu șovinismul și xenofobia. Un lucru este clar, ca să iubești alte națiuni este nevoie în primul rând să o iubești pe a ta.

Poporul nostru a fost încreștinat foarte devreme, de jos în sus și nu invers, adică am primit credință de la naștere ca pe ceva firesc. Ea face parte din organicitatea acestui popor, de aceea avem nevoie de credință nu numai ca manifestare launtrică, ci exterioară prin preoți și biserici. Au încercat comuniștii să îi îndepărteze pe oameni de credință, dar poporul în marea lui majoritate nu a acceptat, iar oamenii au devenit rebeli și au reușit să depășească această interdicție. Biserica nu trebuie pusă sub semnul întrebării.

Ne place să ne raportăm la perioada interbelică, când țara noastră se chema Regatul României și avea o suprafață de 295.641 km², cea mai mare întindere teritorială din istoria sa. Unii contestă aceea perioadă, dar să nu uităm că majoritatea politicianilor și oamenilor importanți din fruntea instituțiilor erau persoane extraordinare: istoricul Nicolae Iorga, inginerul Ionel Brăteanu, avocatul Iuliu Maniu, Episcopul Miron Cristea, medicul Alexandru Vaida Voevod ș.a., care înainte să facă politică s-au remarcat în domeniile lor de activitate. Astăzi trăim un dezastru instituțional în care ne distrugem viețile și valorile, iar scena politică este destul de tulburată. Dacă vrem ca lucrurile să se așeze, este nevoie să promovăm în politică și funcții decizionale oameni pregătiți în domeniile în care sunt puși să acționeze, pentru că dacă noi cultivăm mediocrii nu are cum să crească încrederea cetățenilor în instituții.

Trăim într-o lume a anomiei, în care tot mai puțini au răbdare să mediteze, să accepte modele, să insiste pentru performanță, să fie pasionați de ceea ce fac. Cu atât mai mult cinstirea elitelor, este o datorie de onoare, fiind nevoie de apelul permanent la valorile consacrate. Nu lipsesc civismul, spontaneitatea, erudiția, energia, bogăția spirituală a celor îndrăgiți și aflați în viață până nu de mult și sperăm că se vor păstra în memoria colectivă performanțele lor și provocările pe care le lasă deschise generațiilor ce vor urma.

Parafrazându-l pe George Coșbuc „*Spre Om mi-e gândul și merge înspre el / Lumina mi-e ținută și binele țel...*”, putem spune că binele oferit oamenilor include armonie și angajare într-o știință și conștiința elementelor atât de necesare pentru stăpânirea fenomenelor vieții. În ce privește unitatea între oameni, să-l cităm pe antropologul Francisc Reiner, care ne atenționează că această unitate se cuvine nu numai să o observăm și să o declarăm, ci și să o trăim. ●

¹ „Vede limpede că vede pe Dumnezeu, neavând nevoie de nici un tălmăcitor pentru aceasta”. Calist Catafygiotul, „Despre unirea dumnezeiască și viața contemplativă”, în *Filocalia*, vol. 8, trad. de Dumitru Stăniloae, Ed. Humanitas, București, 2017, p. 423.

² „Primind în întregime insuflarea Duhului, pătrunde ca-ntr-un întuneric tainic, neputându-Te vedea desăvârșit din pricina nesfârșirii și neapropierii slavei Tale.” Calist Catafygiotul, „Despre unirea dumnezeiască”, p. 396.

Simpozion internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă (Cluj-2020)

„Pandemia este, paradoxal, expresia unei iubiri milostive, nebune, a lui Dumnezeu față de noi, ca să ne întoarcem!”

Darius Echim

În perioada 2-3 noiembrie 2020, Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a organizat Simpozionul internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă. Ediția din acest an, cu tema „Pastorația și filantropia creștină în vreme de pandemie: șansă, povară sau normalitate identitară?”, s-a desfășurat exclusiv online.

Timp de două zile, zeci de profesori, teologi și oameni de cultură din țară și din străinătate, alături de cei doi ierarhi ai Arhiepiscopiei Clujului, au dezbătut diferite teme și probleme de actualitate care se încadrează în tematica simpozionului. Au fost susținute 80 de referate ale unor participanți din Europa, America, Asia și Africa.

Deschiderea oficială a lucrărilor simpozionului a avut loc luni, 2 noiembrie, la ora 10:00, pe site-ul Facultății de Teologie Ortodoxă, în sala virtuală găzduită de platforma „Zoom meetings”, cu participarea online a Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a zeci de profesori și teologi, a studenților și a cadrelor didactice din cadrul facultății teologice clujene.

Cu acest prilej, în calitate de gazdă, arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a adresat participanților un cuvânt de bun venit. În continuare, a luat cuvântul prorectorul Universității „Babeș-Bolyai”, prof. univ. dr. Adrian Petrușel, care a transmis mesajul rectorului instituției, prof. univ. dr. psih. Daniel David.

În partea inaugurală a manifestării științifice, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt de binecuvântare și i-a felicitat pe cei implicați în organizarea manifestării, pentru inițiativă, perseverență și tema actuală. Totodată, a susținut un referat intitulat „Întotdeauna, și în mod special în vreme de pandemie, este necesară pastorația și filantropia creștină”, în cadrul căruia a precizat că trebuie să avem speranță în ajutorul divin pentru depășirea situației medicale actuale.

„Sfântul Sinod a dedicat acest an pastorației părinților și copiilor, precum și marilor filantropi ortodocși români. Credem că subiectul devine și mai important datorită faptului că peste lumea întreagă s-a revărsat acest nou virus. Cu toate că este o realitate coronavirusul, noi ne punem nădejdea în Dumnezeu și-L rugăm să îndepărteze pandemia, iar nouă să ne ajute să o putem depăși. Și fiind oamenii optimismului creștin, ne gândim la viitorul nostru și de aceea nu putem uita îndemnul Înțeleptului Solomon, care ne zice: «Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie s-o aibă, chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea» (Pilde 22, 6)”, a spus ÎPS prof. univ. dr. Andrei Andreicuț.

De asemenea, Părintele Mitropolit Andrei a evidențiat actualitatea lucrării Mântuitorului Iisus Hristos și a Bisericii: „S-ar putea spune că într-o lume în care sunt în vogă teoriile despre identitatea de gen, că modul secular în care se încearcă îndepărtarea tinerilor de Biserică, afirmațiile făcute de Domnul Hristos și de Apostoli sunt depășite. Eu spun contrariul, ele sunt foarte actuale: «Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este Același» (Evrei 13, 8). Pe bună dreptate, părintele Ilarion Felea, mort în temnița de la Aiud, scoate în evidență unicitatea lucrării pe care o face Domnul Hristos și implicit, Biserica Lui creștină: «Ceea ce nu a reușit nici un înțelept și nici un întemeietor de religie - zice el -, a reușit Iisus Hristos. El întrușipează un chip de om nou: chipul omului bun, iertător, pașnic, iubitor, blând, credincios, drept, liber, milostiv și sincer. Pe el se naște și va renaște umanitatea»”.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul a conferențiat pe tema „Problema fricii în vreme de pandemie. Frânturi de gând”.

Ierarhul a precizat că majoritatea fricilor sunt cuprinse în cea de moarte, pe care omul contemporan încearcă să o depășească prin „omitere, fugind, nesocotind sau amânând la nesfârșit problematizarea ei, sau prin ridiculizare, manifestând un curaj nesăbuit, neargumentat și imprudent”.

Însă, „nici un muritor nu poate învinge moartea”, fapt pentru care Biserica are un rol important deoarece Îl arată pe Hristos, Singurul care „a fost în stare să spună ceva definitiv despre frică și despre moarte, ca Cel care a murit și a înviat. De aceea, în fața mormântului Său, frica este învinsă. Le spune femeilor mironosițe: «Nu vă temeți» (Matei 28, 10). (...) Întrebarea nu este ce ne va scăpa din frică și din moarte, ci Cine. De aceea, soluția credinței, a încrederii și a încredințării dragostei, pe care le presupune, își păstrează caracterul permanent, chiar și, sau mai ales, în vreme de pandemie”, a spus PS lect. univ. dr. Benedict Vesa.

Lucrările simpozionului internațional au continuat de la ora 11:30, precum și marți, 3 noiembrie, tot în mediul online, pe platforma „Zoom meetings”, unde participanții au susținut comunicări în cadrul celor patru secțiuni: Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă Sacră.

Concluziile simpozionului au fost prezentate marți seara, 3 noiembrie, de către decanul instituției de învățământ teologic - arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, directorul de departament al facultății - pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, și de prodecanul facultății, pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru.

În raportul-sinteză al Simpozionului, organizatorii au expus următoarele concluzii:

1. Lecțiile pandemiei: întoarcerea către cumpătare și către conștientizarea unei purtări de grijă a lui Dumnezeu față de lume. Pandemia este învățător al smereniei și al blândeții. Pandemia este, paradoxal, expresia unei iubiri milostive, nebune, a lui Dumnezeu față de noi, ca să ne întoarcem!
2. Educația, în general, fără educație religioasă este grav amputată și va avea consecințe dezastruoase la nivel personal și comunitar.
3. Filantropia făcută în această viață are consecințe veșnice.
4. Pandemia a generat, la nivelul societății, o teamă cvasi-generalizată. În lipsa fricii de Dumnezeu, în sufletul omului se infiltră o serie de alte frici: frica de boală, frica de moarte, frica de

aproapele, frica de Împărtașanie. A apărut chiar efectul „nocebo”. Acest efect, care este un factor subiectiv, combinat cu boala Covid 19, care este un factor obiectiv, a dus la apariția unei palete foarte diverse de simptome, care scapă oricărei taxonomii.

5. Frica resimțită de creștini în vreme de pandemie poate fi generată și de criza unei cateheze mistagogice. Această criză este vizibilă în îndepărtarea creștinilor de Potir, pe care-l percep acum ca o sursă de infectare.

6. Este foarte semnificativ faptul că panica s-a instalat mai întâi în țările preponderent atee, în țările care L-au alungat pe Dumnezeu, în țările dominate de o ideologie a corectitudinii politice și de afirmarea unei supremații a omului.

7. În alte țări, în funcție de context, pandemia a scos la iveală prejudecățile rasiale. Adeseori, relele pe care prosperitatea le maschează sunt scoase la iveală în vreme de restricții.

8. Pandemia poate genera depresii, mai ales persoanelor spitalizate, însă depresia specifică pandemiei nu are ca motor frica de moarte, ci frica de necunoscut. Spitalul poate fi cel care accentuează anxietatea, depresia și prelungeste boala.

9. Rugăciunea, „fortăreața a credinței” (după expresia lui Tertullian) este un mijloc eficace în lupta contra bolii, a depresiei, a izolării. Rugăciunea este liantul care ne ține aproape, ne ține în comuniune pe noi, cei distanțați.

10. În pandemie, un rol fundamental îl poate juca logoterapia, descrisă în patru puncte esențiale: focalizarea pe prezent, conștientizarea problemelor, găsirea unor soluții la problemele

conștientizate, generarea unor schimbări necesare pentru ca aceste soluții să intre în viața oamenilor.

11. Boala / pandemia zdrobește o serie de idoli ai societății post-moderne: idolul securității, idolul prosperității, idolul stării de bine. Pandemia de Covid-19 a mai zdrobit un idol atotputernic: idolul științei. Știința trebuie să se smerească!

12. Orice încercare îngăduită de Dumnezeu – iar pandemia este o astfel de încercare – este o șansă pentru noi de a ne schimba în bine. Și de a ne smeri. După cum a spus și Dostoievski: „Linștește-te, omule mândru”.

13. Pandemia nu ne poate și nu trebuie să ne reducă la tăcere! Acum, mai mult ca altădată, Evanghelia trebuie să fie propovăduită, Dumnezeu iubirii trebuie predicat, chiar dacă pare absurd să propovăduiești iubirea lui Dumnezeu la vreme de încercare. Atitudinea de stand-by, până când pandemia va trece, este improprie; nu ne vom mai întoarce niciodată la lumea de dinainte de pandemie.

14. Propovăduirea online este o mare provocare pentru Biserică. Pentru o strategie pastoral-misionară digitală, Biserica trebuie să plece și de la date statistice. Pentru o receptare bună din partea tinerilor, Biserica trebuie să țină cont de următoarele aspecte:

- să nu blameze aprioric ceea ce tinerii apreciază;
- să țină cont de faptul că nu toți tinerii sunt nativi digitali și că nu toți au apetit pentru așa ceva;
- să nu evite întrebările care vin din partea tinerilor, chiar întrebările incomode;
- să cunoască lumea tinerilor, de aceea e nevoie de preoți pregătiți special pentru activitățile cu tinerii;
- să fie discretă și non invazivă.

15. Pastorația înseamnă, înainte de toate, prezență! Nu e suficient doar să te rogi, e nevoie și să fii prezent, să acționezi.

16. În contextul pandemiei actuale, o prezentare comparativă a fricii de moarte, din perspectiva istoriei și filosofiei religiilor, pe de o parte, și din perspectivă creștină, pe de altă parte. În creștinism, moartea este înger de lumină, nu de teamă.

17. Din perspectivă vetero-testamentară, a fost subliniată pedagogia divină prin potopul care a nimicit umanitatea, cu excepția lui Noe. Analiza cărții lui Daniel a evidențiat modelul celor trei tineri și a afirmat ideea că viața nu se termină cu moartea, ci e veșnică. De asemenea, au fost binevenite analiza unor remedii împotriva suferinței și bolii prezente în psalmi (Psalmul 40, 1-3).

18. Specialiștii din rândul muzicologilor și a profesorilor de muzică bisericească sunt singurii în măsură să se pronunțe în privința decriptării melodiilor bisericești de factură psaltică și de tradiție autohtonă.

19. O renunțare la cântarea bisericească îndătinată din toată țara și orientarea spre un sistem turco-arab, prevalându-se de originile bizantine, ascunde pericolul lepădării de cântarea în uz, practică de mii de preoți și credincioși. Trebuie promovat și „descoperit” și altora ceea ce avem noi din perspectivă muzicală bisericească.

20. O atenție deosebită trebuie acordată actului interpretativ al cântării de strană, respectând toate canoanele cântării bisericești, evitând exagerările operistice și artistice, acrobațiile muzicale și împrumuturile străine de duhul și de tradiția muzicii bisericești românești. Se

cuvine să aducem în actualitate partiturile autohtone, introducând în repertoriul stranelor lucrările marilor compozitori români.

21. Reactivarea Școlilor de cântăreți bisericești la nivelul fiecărei eparhii, pentru a rezolva o problemă pastorală de maximă urgență.

Participanții la simpozion și-au manifestat speranța că eforturile lor vor contribui la conștientizarea misiunii pe care cu toții o avem pentru păstrarea și transmiterea credinței într-o lume în care provocările sunt tot mai variate și tot mai delicate.

„Deși condițiile sanitare deosebite ne-au obligat să mutăm online acest simpozion, participarea la el s-a dovedit a fi foarte numeroasă și foarte fructuoasă; distanțarea socială spațială ne-a adunat pe toți împreună în mediul virtual”, au conchis reprezentanții Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

De asemenea, în cadrul manifestării științifice, pe pagina web a facultății, a avut loc o expoziție personală retrospectivă de pictură și gravură „Răstigniri și troițe”, semnată de prof. univ. dr. habil. Marcel Muntean, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă clujeană, secția Artă Sacră.

Simpozionul internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă face parte din programul de manifestări științifice al facultății, din anul universitar 2020-2021, și se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2020 ca „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj (noiembrie 2020)

Semnalăm apariții editoriale:

- Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, *Propovăduirea Evangheliei în era digitală. Impactul catehezei și al predicii asupra „generației digitale” prin utilizarea noilor tehnologii ale informației și comunicării*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2020;

- Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă (coord.), *Enciclopedia imaginărilor din România*, vol. IV Imaginarul religios, Ed. Polirom, Iași, 2020.

În zilele de 2 și 3 noiembrie 2020, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca s-a desfășurat, on line, Simpozionul Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, intitulat: *Pastorația și filantropia creștină în vreme de pandemie: șansă, povară sau normalitate identitară?* La eveniment au participat ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, peste 70 de cadre didactice și cercetători, clerici și mireni de diferite confesiuni - ortodocși, catolici, protestanți - și cu preocupări diverse din țară (de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, București, Sibiu, Iași, Arad, Alba Iulia și Baia Mare, dar și de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, de la Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, Universitatea de Vest din Timișoara și Universitatea „Hyperion” din București) și din străinătate (dintre care menționăm pe: Dr. Olga SEVASTYANOVA (Orthodox Research Institute of St. John Chrysostom), FR. EVANGHELOS THIANI, (Orthodox Patriarchal Ecclesiastical School: „Archbishop Makarios III of Cyprus” Seminary in Nairobi, Kenya), Fr. Dr. John Ngige NJOROGE (Kenya Methodist University), Fr. Dr. Néstor A. GÓMEZ MORALES (University of Denver, SUA), Prof. Andrés Mauricio QUEVEDO RODRÍGUEZ („Saint Thomas” University Bogotá, Columbia), Dr. Viorel COMAN (Kathilic University Leuven, Belgia), Drd. Marius Adrian CĂLIN („Ruprecht-Karls” Universität Heidelberg, Germania).

În cadrul deschiderii oficiale a lucrărilor, în calitate de gazdă, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a adresat un cuvânt de bun venit participanților. A urmat o scurtă alocuțiune a Prof. univ. dr. Adrian Petrușel, prorector al Universității „Babeș-Bolyai”. În prima sesiune de comunicări au susținut prelegeri: Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului: *Întotdeauna, și în mod special în vreme de pandemie, este necesară pastorația și filantropia creștină și Preasfințitul lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului: Problema fricii în vreme de pandemie. Frânturi de gând. În partea a doua a simpozionului, participanții au prezentat lucrări pe trei secțiuni: „Teologie”, „Muzicologie” și Artă Sacră”.*

De asemenea, în cadrul manifestării științifice, a avut loc o expoziție personală retrospectivă de pictură și gravură a Prof. univ. dr. Marcel Gheorghe Muntean, intitulată: *Răstigniri și troițe. În încheierea evenimentului marți, 3 noiembrie 2020, au fost prezentate concluziile simpozionului.*

Simpozionul face parte din suita de manifestări științifice ale facultății, proiectate pentru anul universitar 2020-2021, și se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii noastre, a anului 2020 ca *Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români*, pe tot cuprinsul Patriarhiei Române.

În cadrul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a UBB a avut loc joi, 12 noiembrie 2020 susținerea tezei de abilitare cu titlul: *Spre o eshatologie profetică. Ecleziologia misionară în postmodernitate* a Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea. Din comisia de abilitare, prezidată de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Ștefan Buchiu (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” - Universitatea din București), Pr. prof. univ. dr. Daniel Buda (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sf. Andrei Șaguna” - Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu) și Pr. prof. univ. dr. Valer Bel (Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca).

Cu ocazia zilei Internaționale a Sfintei Scripturi, vineri, 13 noiembrie 2020, Pr. prof. dr. Eugen J. Pentiuc de la Holy Cross Hellenic College Boston (SUA) - doctor Honoris causa al UBB, la propunerea facultății noastre - a susținut online conferința: *Biblia cu comentariu. De la Glosa Ordinaria la Bible en ses traditions (BEST).*

În după amiaza zilei de 13 noiembrie 2020 a avut loc Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Cluj-Napoca (Protopopiatul Cluj II) la Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul Mănăștur, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății, a susținut conferința cu tema: *Dragostea și cultura imediatului. Căsătoria „ad experimentum”*. Evenimentul s-a desfășurat înainte de săvârșirea Tainei Sf. Maslu, în biserică, cu distanțare, pentru a respecta regulile impuse în perioada pandemiei.

Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord a organizat în prima săptămână a Postului Nașterii Domnului o serie de conferințe online. Luni, 16 noiembrie 2020, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului a conferențiat pe tema: *Iisus Hristos - plinirea proorociilor: nădejde și încurajare în vremuri de restriște*, iar miercuri, 18 noiembrie 2020, Pr. conf. univ. dr. Radu Preda a susținut conferința: *Biserica și statul. Lecții din pandemie.*

În zilele de 23-24 noiembrie 2020 s-a desfășurat la Timișoara, simpozionul internațional cu tema: *Polis & Paideia. Temeiuri biblice și educație ascetică în Răsăritul creștin* organizat de Facultatea de Litere, Istorie și Teologie (Departamentul de Teologie) a Universității de Vest în colaborare cu Mitropolia Banatului.

Au susținut referate cadre didactice și doctori ai facultății noastre: Lect. univ. dr. Paul Siladi: *Monahismul interiorizat sau despre dimensiunea universală a vieții ascetice*; Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușă: *Regele David și experiența mistică a „rugăciunii inimii” în Psalmi*; Pr. dr. Cătălin-Veronel Varga: *Polis și Paideia din perspectiva dezvoltării istorice a sentimentului biblic religios*; Ierom dr. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu: *Relația dintre educație și asceză în autobiografia spirituală din spațiul ortodox în secolele XIX-XX.*

În data de 24 noiembrie 2020 s-a desfășurat colochiul pentru obținerea gradului profesional I la personalul clerical. S-au înscris 50 de preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmarului, Episcopia Sălajului, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților și Vicariatul Ortodox Ucrainean, urmând ca aceștia să întocmească lucrări sub îndrumarea cadrelor didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Din comisie au făcut parte P. S. Episcop vicar lect. univ. dr. Benedict Vesa Bistrițeanul, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății și Diac. lect. univ. dr. Nicolae-Olimpiu Benea.

În luna noiembrie 2020, cu binecuvântarea și în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului și a Preasfințitului Episcop vicar lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, au continuat conferințele preoțești de toamnă în protopopiatele eparhiei. Pr. conf. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan a susținut o prelegere intitulată: *Dimensiunea filantropică a pastorației părinților și copiilor - 3 noiembrie 2020, Protopopiatul Bistrița (Mănăstirea Strâmba), - 5 noiembrie 2020, Protopopiatul Dej (Mănăstirea Cășiel).*

Studentul Alexandru Lazăr (nivel master) a fost participat în cursul lunii noiembrie 2020 la emisiunea *Dincolo de aparențe* a televiziunii ASTV Bistrița, cu meditațiile: *Reflecții din literatura filocalică și în neuroștiințe (12 noiembrie 2020) și Ce ne spun creștinismul și neuroștiințele despre creșterea sănătoasă a copilului (27 noiembrie 2020).*

Luni, 30 noiembrie 2020, cu ocazia prăznuirii Sfântului Apostol Andrei, cel Întâi Chemat, Ocrotitorul României, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, împreună cu Preasfințitul Părinte lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, a oficiat Sfânta Liturghie, în sobor restâns de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății, Pr. Grigorie Foltiș, duhovnic, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel și Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău.

Răspunsurile la strană au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”.

Dr. Dacian But-Căpușan ●

PS EPISCOPUL-VICAR VASILE SOMEȘANUL

Noiembrie 2020

01 noiembrie

În Duminica a 22 - a după Rusalii, cinstind și pe Sfinții doctori fără de arginți Cosma și Damian, în Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie unde rostește ecfonise și binecuvântări.

02 noiembrie

Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (director centru: Pr. Dr. Bogdan Chiorean), oferind binecuvântarea sa, personalului medical și celorlalți ostenitori.

04 noiembrie

Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (director centru: Pr. Dr. Bogdan Chiorean).

08 noiembrie

În Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie rostind ecfonise și binecuvântări.

09 noiembrie (Sfântul Ierarh Nectarie de la Eghina)

În Paraclisul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (director și slujitor: Pr. Dr. Bogdan Chiorean), asistă la Sfânta Liturghie săvârșită de PS Părinte Benedict Bistrițeanul, rostind binecuvântări.

PS Episcop Vasile Someșanul (dreapta) împreună cu PS Episcop vicar Benedict Bistrițeanul, cu prilejul sărbătorii Sfântului Nectarie Taumaturgul, în capela Centrului de Îngrijiri Paliative din Cluj-Napoca, 2020.

12 noiembrie (Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni)

Asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

15 noiembrie

La Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie rostind ecfonise și binecuvântări.

21 noiembrie (Intrarea în biserică a Maicii Domnului)

Asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal, rostește ecfonise și binecuvântări.

22 noiembrie

În Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie unde rostește ecfonise și binecuvântări.

29 noiembrie

În Duminica a 30 - a după Rusalii, asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal unde rostește ecfonise și binecuvântări.

30 noiembrie (Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României)

Asistă la Sfânta Liturghie, săvârșită în Paraclisul Episcopal, rostind ecfonise și binecuvântări.

A consemnat Pr. Gheorghe-Daniel Puian ●

† BENEDICT BISTRITĂEANUL
EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Noiembrie 2020

1 noiembrie: în Duminica a XXII-a după Rusalii, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, slujește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană. În continuare, participă la oficierea Parastasului pentru Arhiepiscopul Teofil Herineanu, la 28 de ani de la trecerea sa în veșnicie;

2 noiembrie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial; asistă în mediul online la Simpozionul „Pastorația și filantropia în vreme de pandemie: șansă, povară sau normalitatea identitară?” organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Prezintă referatul cu tema „Problema fricii în vreme de pandemie. Frânturi de gând”.

3 noiembrie: la Mănăstirea Strâmba, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, participă la conferința preoțească organizată în Protopopiatul Bistrița;

4 noiembrie: participă alături de ÎPS Mitropolit Andrei la conferința preoțească din Protopopiatul Cluj I, desfășurată la Mănăstirea Feleac;

5 noiembrie: la Mănăstirea Cășiel, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, participă la conferința preoțească din Protopopiatul Dej; de la ora 17⁰⁰, predă în mediul online cursul de Limbă și Literatură Siriacă, anul II;

6 noiembrie: la Mănăstirea Florești, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, participă la conferința preoțească din Protopopiatul Cluj II;

7 noiembrie: slujește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Vâlcele, anticipând hramul bisericii parohiale; de la ora 14³⁰, în Paraclisul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, oficiază Sfânta Taină a Cununiei pentru tinerii Marius și Clăudia Souca; de la ora 19⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și Utrunia la Mănăstirea Cormaia (Protopopiatul Năsăud);

8 noiembrie: săvârșește Sfânta Liturghie și predică, cu ocazia hramului, în Parohia Ilva Mică I (Protopopiatul Năsăud). Hirotonește diacon pe teologul Radu Viorel Moldovan, viitorul preot al Parohiei Chiochiș (Protopopiatul Beclean); de la ora 15⁰⁰, în Parohia Sfântul Mare Mucenic Gheorghe din Sângeorz-Băi, oficiază slujba de binecuvântare a Crucilor ce vor urma să fie așezate pe biserica în construcție; de la ora 21⁰⁰, în Parohia Dăbâca (Protopopiatul Gherla), slujește Vecernia cu Litie în cinstea Sfântului Ierarh Nectarie din Eghina și rostește un cuvânt de învățătură;

9 noiembrie: săvârșește Sfânta Liturghie și predică, cu ocazia hramului, la Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca;

10 noiembrie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial;

11 noiembrie: săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Sfântul Mare Mucenic Mina din cartierul clujean Bună Ziua, cu ocazia hramului;

12 noiembrie: slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; de la ora 17⁰⁰, predă în mediul online cursul de Limbă și Literatură Siriacă, anul II;

13 noiembrie: săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Sfântul Ioan Gură de Aur din cartierul clujean Plopilor, cu ocazia hramului;

14 noiembrie: slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvânt de învățătură în filia Cornești (Parohia Tiocu de Jos). Ridică la rangul de iconom pe Pr. Paroh Sorin Botiș, oferă Ordinul

Mihai-Vodă domnului primar Cornel Chifor, Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni Fundației Transilvania Leaders și Ordinul Sfântului Ierarh Pahomie de la Gledin domnului Ing. Leonard Marcu; de la ora 16⁰⁰, în Parohia Ghinda (Protopopiatul Bistrița), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Filip Dorotei, fiul familiei Preotului Paroh Doru Zaharie;

15 noiembrie: în Duminica a XXV-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Tăure (Protopopiatul Năsăud). Hirotonește preot pe diaconul Radu Moldovan pe seama Parohiei Chiochiș (Protopopiatul Beclean); de la ora 14⁰⁰, în Parohia Parva, săvârșește slujba de înmormântare adormitei întru Domnul Maria Sângeorzan; de la ora 17⁰⁰, în Parohia Adormirea Maicii Domnului din cartierul clujean Mănăstur, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește cateheza cu tema „Familia, Biserica și lumea”;

16 noiembrie: alături de ÎPS Mitropolit Andrei, participă la Sinaxa Monahală, organizată la Mănăstirea Mihai-Vodă (Protopopiatul Turda);

17 noiembrie: face o vizită pastorală la Mănăstirea Piatra Fântânele (Protopopiatul Bistrița);

18 noiembrie: face o vizită ÎPS Mitropolit Teofan la reședința mitropolitană din Iași;

19 noiembrie: face o vizită PS Damaschin Dorneanu la reședința episcopală din Suceava;

20 noiembrie: la Mănăstirea Sihăstria-Putnei, alături de PS Damaschin Dorneanu, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. În continuare, oficiază Parastasul pentru Arhiepiscopul Pimen Zainea, la împlinirea a 6 luni de la trecerea în veșnicie;

21 noiembrie: de sărbătoarea Intrării în Biserică a Maicii Domnului, săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea Cormaia (Protopopiatul Năsăud); de la ora 14⁰⁰, în Parohia Florești (Protopopiatul Beclean), participă la înmormântarea adormitei întru Domnul Maria Moldovan;

22 noiembrie: în Duminica a XXVI-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură la Catedrala Mitropolitană; de la ora 17⁰⁰, în Parohia Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăstur, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește cateheza cu tema „Familia – mama și tata”;

23 noiembrie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial;

24 noiembrie: la Centrul Eparhial, prezidează interviul-coloqui de gradul I în preoție;

25 noiembrie: slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; program de audiențe la birou;

26 noiembrie: predă în mediul online cursul de Limbă și literatură siriacă, anul II;

27 noiembrie: program de audiențe la birou;

28 noiembrie: de la ora 18⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie la Paraclisul Facultății de Teologie;

29 noiembrie: în Duminica a XXX-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Crasna din Protopopiatul Șimleu Silvaniei (Episcopia Sălajului). Oficiază slujba Parastasului pentru adormitul întru Domnul, Pr. Gheorghe Vasile Pop; de la ora 17⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și rostește cateheza cu tema „Familia-despre copii”, în Parohia Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăstur;

30 noiembrie: alături de ÎPS Mitropolit Andrei, la Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește predica cu ocazia sărbătorii Sfântului Andrei, ocrotitorul României.

A consemnat diac. Sergiu-Iustin Pop

IPS ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Noiembrie 2020

1 noiembrie: Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Oficiază slujba Parastasului la împlinirea a 18 ani de la mutarea la Domnul a Arhiepiscopului Teofil Herineanu. Rostește un cuvânt evocator.

Se reculege preț de câteva clipe la mormintele ierarhilor din cripta de la demisolul Catedralei Mitropolitane. Săvârșește o slujbă de pomenire.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe PC Pr. Andrei Stoian de la parohia Aghireșu Fabrici, protopopiatul Huedin.

2 noiembrie: Participă on-line la sesiunea inaugurală a Simpozionului „Pastorația și Filantropia creștină în vreme de pandemie: șansă, povară sau normalitate identitară”, organizat de Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie.

Face o vizită pe șantierul de pictare în tehnica mozaic din Catedrala Mitropolitană. Este însoțit de domnul Sorin Câlea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

3 noiembrie: La Mănăstirea „Sfântul Ierarh Spiridon” de la Strâmba, prezidează conferința de toamnă cu preoții din protopopiatul Bistrița. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă jurnalistului și scriitorului Meniuț Maximini-an, distincția „Crucea Transilvană”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a demisolului Bisericii „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” din Bistrița. Hirotonește întru iconom pe părintele paroh Marius Cârca. Este însoțit de PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

4 noiembrie: În biserica Mănăstirii „Sfânta Treime” de la Feleac, prezidează conferința de toamnă cu preoții din protopopiatul Cluj I. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește întru iconom pe PC Pr. Florin Ignat, asistentul social al protopopiatului. Este însoțit de PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește le reședință pe domnul Victor Opaschi, secretarul de stat pentru culte în Guvernul României.

5 noiembrie: La Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, prezidează conferința de toamnă cu preoții din protopopiatul Dej. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În biserica din Râscruci, protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Sofia, fiica părintelui paroh Dan Balog. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul noii biserici din Câmpenești, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Dorin Pargea).

6 noiembrie: La Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” de la Florești, prezidează conferința de toamnă cu preoții din protopopiatul Cluj II. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

7 noiembrie: În biserica din Șendroaia, filie a parohiei Molișet, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Cristian Ștefan, fiul părintelui paroh Cristian Maftעי Țermure. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul noii biserici din Agrieșel, filie a parohiei Agrieș, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Ionuț Mitruț Pop-Ursu), construită cu sprijinul obștii Mănăstirii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric.

În biserica Mănăstirii Dobric, protopopiatul Beclean, asistă la

PS Episcop-vicar Benedict, înconjurat de un sobor de slujitori, oficiind dumnezeiasca Liturghie cu prilejul sărbătorii Sfântului Nectarie Taumaturgul, în capela Centrului de Îngrijiri Paliative din Cluj-Napoca, 2020.

Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

8 Noiembrie (Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil): Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din localitatea Măgurele, file a parohiei Mărișelu, protopopiatul Bistrița. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama Capelei din incinta Spitalului Județean de Urgență Bistrița-Năsăud, pe diaconul Alin Georgian Constantin Miheștean. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Aurelian Popțean. Acordă domnului Ștefan Burduhos distincția „Crucea Transilvană”. Conferă Ordinul „Mihai Vodă”, domnului Nicolae Burduhos. Conferă domnului Radu Emil Constantin, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Adrian Sânci, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Iancu-Ionuț Buda de la parohia Chiuza, protopopiatul Năsăud și pe PC Pr. Petru-Marian Săsărman Dobrea de la parohia Ciosa, protopopiatul Bistrița.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

9 Noiembrie (Sfântul Ierarh Nectarie Taumaturgul): Cu prilejul hramului, în Biserica „Sfântul Nectarie” din Dej (paroh: Prot. Ioan Bufta), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În curtea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (coordonator: Pr. Bogdan Chiorean), oficiază slujba Parastasului pentru beneficiarii care s-au mutat la Domnul în ultimul an. Rostește un cuvânt de mângâiere.

10 noiembrie: Face o vizită în protopopiatul Cluj I. Vizitează parohiile Apahida I (paroh: Pr. Ioan Iacob Diț), Apahida II (paroh: Pr. Sorin Trâncă) și Dezmir aerodrom (paroh: Pr. Alin Sebastian Oprea). Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

11 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

12 Noiembrie (Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni): Cu prilejul hramului, în biserica mănăstirii de la Bichigiu, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Instalează în postul de stareț al mănăstirii pe PCuv. Protos. Irineu Paneș. Acordă domnului Dumitru Bușcoi, fostul primar al comunei Zagra, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă Ordinul „Mihai Vodă”, domnului Grigore Tecar. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

13 noiembrie: Primește la reședință pe domnul Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române.

Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie.

În biroul mitropolitan, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea unui post de cântăreț bisericesc la Catedrala Mitropolitană.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

14 noiembrie: În capela Seminarului Teologic (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Filip, fiul părintelui Călin Traian Variu, slujitor la Paraclisul „Sfântul Stelian” din incinta Spitalului Pediatrie II. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfântul Mucenic Dimitrie” din Florești, protopopiatul Cluj I (parohi: Pr. Marcel-Dumitru Andreica, Pr. Daniel Pașca, Pr. Cristian Gelu Perșu și Pr. Dan Marius Matei), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Dacian-Marcel și Anda Georgiana Andreica. Rostește un cuvânt de învățătură.

În capela mortuară din cimitirul parohiei Parva, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Florin Marius Nalaț), oficiază o slujbă funebă la căpătâiul adormitei într-un Domnul, Maria Sângeorzan, mama protosinghelului Nicodim duhovnicul Mănăstirii Cormaia și a stavroforei Sebastiana, stareța aceleiași mănăstiri și a monahiei Macaria. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Mănăstirea „Izvorul Tămăduirii” de la Salva, protopopiatul Năsăud, se întâlnește cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

În biserica mănăstirii de la Salva, la finalul Utreniei, săvârșită în cadrul Privegherii, rostește un cuvânt duhovnicesc.

15 noiembrie: Împreună cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul” din Năsăud. Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Iulius Aurelian Mureșan. Acordă doamnei Beatrice Tudor, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă doamnei ministru Doina Pană, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, doamnei Cazacu Raveca și familiei Viorel și Dana Nașcu.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 noiembrie (Sfântul Apostol și Evanghelist Matei): Cu prilejul hramului, în paraclisul bisericii de pe strada Mehedinți din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Mircea Marian Andreica și Pr. Emanuel Ioan Cășvean), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Sfântul Apostol și Evanghelist Matei” din cartierul clujean Mănăștur.

Susține on-line conferința cu tema „Iisus Hristos – plinirea prorociilor: nădejde și încurajare în vreme de restricte”, în cadrul Întâlnirilor Duhovnicești organizate de Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord, la începutul Postului Crăciunului.

17 noiembrie: La Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda, prezidează sinaxa anuală cu stareții, starețele și duhovnicii mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În curtea Mănăstirii „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” de la

Cătălin-Ionuț Noje. Conferă fostului paroh, Pr. Maței Mureșan, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Participă la momentul festiv al instalării noului paroh, în persoana părintelui Iancu-Ionuț Buda.

În parohia Spermezeu, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Simion Buta), oficiază o slujbă funebă la căpătâiul adormitului într-un Domnul, preot Dumitru Mureșan, fost paroh în localitatea Măgoaja, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

22 noiembrie: În biserica din Teaca, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. La solicitarea Preasfințitului Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, hirotonește într-un diacon pe tânărul Ionuț-Vasile Boancă. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Vasile Cristian Motogna.

Săvârșește slujba de binecuvântare a amplelor lucrări de renovare efectuate la casa parohială din Teaca. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

23 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

24 noiembrie: Face o vizită pe șantierul noii biserici a Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânelor, protopopiatul Bistrița.

25 Noiembrie (Sfânta Mare Muceniță Ecaterina): În biserica veche a mănăstirii de la Sihastria Putnei, județul Suceava, asistă la Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

26 noiembrie: Face o vizită la mănăstirea ctitorie a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare de la Putna, județul Suceava.

Se reculege preț de câteva clipe la mormântul Părintelui Arhiepiscop Pimen al Sucevei din cimitirul Mănăstirii Sihastria Putnei. Săvârșește o scurtă slujbă de pomnare.

27 noiembrie: În curtea bisericii din Susenii Bârgăului, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Gabriel Pugna), oficiază slujba înmormântării adormitului într-un Domnul, preot Dumitru Pugna, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

28 noiembrie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Inspectează stadiul lucrărilor de reabilitare efectuate la Căminul Preoțesc din incinta Centrului Eparhial. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

29 noiembrie: Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din localitatea Vișa, filie a parohiei Gădălin, protopopiatul Cluj I. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. La solicitarea Preasfințitului Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Dolheni, protopopiatul Jibou, județul Sălaj, pe diaconul Ionuț-Vasile Boancă. Acordă părintelui paroh, Adrian Paulian Mitrea, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Petru Călian, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, domnului Traian Mureșan, doamnei Leontina Miron și domnului Dafin Pescar. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește o cateheză. Hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Alin Georgian Constantin Miheștean de la Capela Spitalului Județean de Urgență Bistrița-Năsăud.

30 Noiembrie (Sfântul Apostol Andrei): În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă domnului Negoită Lăptoiu, istoric de artă, distincția „Crucea Transilvană”.

Primește la reședință oficialități militare și civile venite pentru a-l felicita cu prilejul Zilei Onomastice.

A consemnat Arhid. **Claudiu Ioan Grama** ●

IPS Mitropolitul Andrei împreună cu PS Episcop Ignatie al Hușilor, săvârșind slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul” din Năsăud, Protopopiatul Năsăud, 15 noiembrie 2020.

Sighișoara, județul Mureș, împreună cu ÎPS Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, oficiază slujba înmormântării adormitului într-un Domnul, Ghelasie Arhimandritul, fost stareț. Rostește un cuvânt de mângâiere.

18 noiembrie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

19 noiembrie: În curtea bisericii din Prundu Bârgăului, protopopiatul Bistrița (parohi: Pr. Vasile Turc și Pr. Florin Celsie), oficiază slujba înmormântării adormitului într-un Domnul, preot Ioan Jauca, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Dan Goga și Pr. Marius Dan Goga), oficiază slujba Parastasului la împlinirea a 40 de zile de la deces, pentru adormita într-un Domnul, Minodora, mama domnului doctor Nicolae Augustin Constantea de la clinica Medicală III. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

20 noiembrie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie.

În capela mortuară din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei într-un Domnul, Maria Neamțu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

21 Noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în Biserica): În biserica din Chiuza, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. La solicitarea Preasfințitului Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Mineu, protopopiatul Zalău, județul Sălaj, pe diaconul

Protopopul Dorel Pușcaș, filantrop al zonei Huedinului

Pr. Dan Ionuț Lupușan

Ne aflăm pentru încă puțin timp în anul 2020, an declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept *Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români*. De-a lungul acestui an, au fost pomeniți și comemorați mulți dintre cei care sunt vrednici de acest nume, unui cunoscuți, iar alții mai puțin cunoscuți.

Consider că în rama imensă a icoanei filantropilor ortodocși români se încadrează și părintele Dorel Pușcaș, protopop al Huedinului între anii 1990-2010, de numele căruia se leagă înființarea Cantinei sociale din Huedin, care astăzi îi poartă numele. Nu s-ar fi convenit ca acest an comemorativ să treacă fără ca acest sacerdot implicat în dimensiunea social-filantropică a Bisericii să nu fie evidențiat.

S-a născut în data de 3 martie 1953, în localitatea Brăteni, jud. Bistrița-Năsăud, într-o familie de țărani, fiind cel mai mare dintre cei cinci copii ai părinților săi, Teodor și Victoria. Școala primară a urmat-o în satul natal și în satul învecinat, Stupini. A urmat cursurile Liceului Teoretic din Sărmaș, jud. Mureș. După terminarea stagiului militar, în anul 1974, a urmat cursurile Institutului Teologic din Sibiu, pe care le-a absolvit în anul 1978. A obținut Diploma de licență în teologie în anul 1980, subiectul tezei fiind *Academiile domnești din București și Iași*. A fost

hirotonit diacon în 17 martie 1979 de către arhiepiscopul Teofil Herineanu și preot în data de 18 martie 1979 fiind numit preot paroh la Parohia Mănăsturul-Românesc. Anterior hirotonirii, între anii 1978-1979, a lucrat la Fabrica de piele și încălțăminte din Agnita. La data de 1 martie 1990 a fost numit protopop de Huedin, responsabilitate pe care a deținut-o până la 1 octombrie 2010. A fost căsătorit cu Maria Pușcaș, născută Demian, de profesie învățătoare, având două fete, Ioana și Irina. Pentru întreaga activitate pastoral-misionară și socială a fost ridicat la rangul de iconom (1990) și iconom stavrofor, în anul 1994. În anul 2012 a primit din partea Părintelui Mitropolit Andrei cea mai înaltă distincție din Mitropolia Clujului, Crucea Transilvană pentru clerici. A trecut la cele veșnice într-o zi de vineri, la 10 iunie 2016, după o lungă suferință.

Părintele Dorel Pușcaș a slujit liturgia aproape în ultimii ani ai vieții, primului așezământ social din protopopiat, înființând Fundația Cultural-Filantropică *Protopop Aurel Munteanu*, în cadrul căreia funcționează o cantină socială.

Pentru toate acțiunile social-filantropice întreprinse de vrednicul de pomenire Protopop Dorel Pușcaș, am propus ca sala de

ședințe a protopopiatului, Cantina socială și o stradă din Huedin, să-i poarte numele.

Cantina socială *Protopop Dorel Pușcaș* din Huedin a fost amenajată cu sprijinul material și financiar al Fundației Hilfe für Rumänien, prin Asociația Umanitară HILF-RO și cu aportul deosebit al domnului Hanspeter Adank. Această cantină funcționează în subsolul sediului Protopopiatului Ortodox Huedin, încă din anul 2007. În spațiul respectiv luau masa 17 persoane nevoiaș din Huedin. Odată cu aplicarea noilor norme europene și considerând spațiul impropriu desfășurării unei astfel de activități sociale, părintele Dorel Pușcaș și domnul Hanspeter Adank, au venit cu ideea amenajării unei cantine moderne, conformă cu standardele Uniunii Europene.

Astfel, Protopopiatul Huedin a pus la dispoziție un spațiu de 200 mp, având anterior destinația de garaj, spațiu care a fost reamenajat, recompartimentat și adaptat funcției de cantină. Acest lucru a fost posibil prin asigurarea finanțării celei mai mari părți a lucrării de către Asociația Umanitară HILF-RO, cu suma de 68.000 CHF, prin Katholischer Konfessionsteil St. Gallen, dar și prin contribuția unor donatori din Protopopiatul Huedin. Deschiderea oficială a cantinei sociale a avut loc în data de 31 mai 2009.

La început, cantina socială a asigurat hrana zilnică pentru 20 de persoane nevoiașe.

Cu ocazia împlinirii a șapte ani de activitate a Cantinei sociale din cadrul Fundației cultural filantropice „Protopop Aurel Munteanu” din Huedin, 13 copii din oraș dar și din satele din împrejur au fost încreștinați de Înaltpresfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului. Evenimentul a avut loc sâmbătă, 4 iunie 2016, de la ora 18:00, în paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” al protopopiatului Huedin.

Inițiativa săvârșirii acestor boteze, a avut-o părintele Dorel Pușcaș în calitate de președinte al Fundației „Protopop Aurel Munteanu”, care, din păcate, nu a putut fi prezent fizic la eveniment, din cauză că era internat în spital.

Martți, 4 iunie 2019, la sediul Protopopiatului Ortodox Huedin, a fost marcată împlinirea celor 10 ani de la înființarea Cantinei sociale Protopop Dorel Pușcaș. Cu această ocazie a fost săvârșită o slujbă de mulțumire în Paraclisul *Sfinții Trei Ierarhi* al protopopiatului, urmată de o slujbă de pomenire pentru inițiatorul acestui proiect social-filantropic, vrednicul de pomenire protopopul Dorel Pușcaș. Pentru implicarea neobosită și necondiționată, angajații cantinei sociale au primit din partea Protopopiatului Huedin *diplome de recunoștință*.

În prezent, cantina socială este deschisă 5 zile pe săptămână, de luni până vineri, și oferă, în mod gratuit, o masă caldă la amiază, unui număr de aproximativ 100 de beneficiari, de pe raza orașului Huedin și din satele limitrofe. Cantina socială din Huedin este la dispoziția tuturor celor aflați în nevoie, fără a ține cont de naționalitate,

vârsta, etnie și religie. De-a lungul celor 11 ani de funcționare, rezultatele nu au întârziat să apară. Dintre acestea amintesc: persoanele înscrise în program au avut asigurată zilnic hrană; calitatea vieții beneficiarilor s-a îmbunătățit; s-a redus riscul abandonului școlar, în special în rândul tinerilor de etnie romă; riscul îmbolnăvirii din cauza unei alimentații deficitare a scăzut etc.

Cantina este deservită de 6 angajați permanenți și de câțiva voluntari. Pentru susținerea cheltuielilor, cantina își asigură veniturile și produsele alimentare din donațiile făcute de unele parohii din Protopopiatul Huedin, din contribuția Primăriei Huedin și din gospodăria proprie.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-vicar BENEDICT BISTRITĂNEANU

Președinte onorific:

Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:

Consilier cultural: Pr. dr. Cornel Coprean,

Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura *Renașterea* * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista *RENAȘTEREA*)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu, Protos. Simeon (Pintea), Diac. Sergiu Iustin Pop, Pr. Gheorghe-Daniel Puian, Eugen Adrian Truță, Nicolae Turcan,

Crăciunul veșnicului astăzi - fragment din „Pastorală la praznicul Nașterii Domnului”, 1993 -

ÎPS Bartolomeu Anania

Nașterea Domnului e mai mult decât un moment al păstorilor și al magilor; ea este și un moment al nostru, al celor de față și viitori, în toată sfințenia și strălucirea lui. Sfântul Ioan Gură de Aur spune într-o rugăciune: „[Tu, Doamne, Iisuse], precum ai binevoit a Te culca în peșteră și-n ieslea necuvântătoarelor, așa binevoiește a intra și în ieslea necuvântătorului meu suflet”. Rugăciunea e atât de limpede, încât nu mai are nevoie de tâlcuire.

Iată că Nașterea Domnului devine centrul universului și răscrucea istoriei. Dacă pentru ea cântă îngerii, dacă la ea aleargă păstorii, dacă spre ea se îndreaptă magii, dacă pământul cel nesimțitor îi îmbie peștera și steaua cea rece îi revarsă lumina, atunci noi, noi ce-i putem aduce? Ne-o spune Sfântul Ioan Gură de Aur: ieslea sufletului nostru; o iesle caldă, curată, binemiroitoare, duhovnicească, în care dumnezeiescul *Prunc tânăr* să se nască *astăzi*. Dacă Iisus nu se naște, tainic și real, în ființa fiecăruia dintre noi și dacă El nu devine, în aceeași ființă, Hristosul euharistic, atunci Crăciunul nostru nu e mai mult decât o simplă comemorare omenească.

Curajul de a fi vulnerabil sau taina lui Dumnezeu-copil

Pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard

Taina Întrupării

Sfinții Părinți – atât din Orient, cât și din Occident, deoarece este o unitate în Tradiția Patristică – tratează Taina Întrupării: Dumnezeu s-a făcut om ca omul să se poată face Dumnezeu (după har), să se îndumnezeiască. În fapt, este vorba despre a îndeplini proiectul divin descris la *Facere* de a trece de la imagine, de la chip la asemănare. Astfel, omul nu se poate asemana lui Dumnezeu ceea ce numim și îndumnezeire, sfințire, dacă nu are ca model de urmat pe Hristos.

Dumnezeu, în milostivirea Lui (căci Nașterea Domnului reprezintă mai ales o manifestare a milostivirii lui Dumnezeu – ceva absolut extraordinar care are menirea să ne atingă, să ne schimbe), ne oferă modelul deplin căruia să ne asemănăm și pe care putem să-l urmăm cu ajutorul Sfântului Duh. Cred că în gândirea Sfinților Părinți totul este exprimat și manifestat prin Hristos, Dumnezeu întrupat, și apoi totul poate fi realizat și dus la bun sfârșit într-o manieră proprie a fiecărui credincios, dar prin iconomia Duhului Sfânt. Este adevărat că Părinții Bisericii – în imensa și extrem de

complexă literatură despre Naștere, în general omiliile, uneori texte polemice, textele și declarațiile Sinoadelor Ecumenice și apoi textele liturgice pe care le întrebuițăm în Biserică, cele ale Sfântului Roman Melodul, *Acatistul Maicii Domnului* – exprimă același lucru, că acest plan dumnezeiesc e oferit omului, omul fiind obiectul milostivirii lui Dumnezeu.

Ce cred că este cel mai important în mesajul Nașterii Domnului – și de la Părintele Dumitru Stăniloae am aflat aceasta – este mesajul conform căruia omul află că este iubit de Dumnezeu. Cred că este suficient să spunem aceasta omului contemporan pentru a-l ajuta. Este de la sine înțeles că viața este dificilă pentru oricine astăzi, existând multe crize și perioade dificile, dar suntem iubiți de Dumnezeu. Și aceasta este o mare taină. Este adevărat că există un cuvânt al lui Dumnezeu pentru umanitate, pentru fiecare om în parte, pentru fiecare popor. Cei trei magi reprezintă, de asemenea, culturile, popoarele, precum și acest fel de universalitate, de deschidere extremă către fiecare om și către fiecare tipologie umană. Iar Domnul își asumă implicațiile acestei deschideri, care este expresia iubirii lui Dumnezeu în creație și în om – manifestare a lui Dumnezeu Însuși, fiindcă Dumnezeu este iubire, cum spune Sfântul Apostol Ioan. Și, dacă Dumnezeu se manifestă, El se manifestă ca iubire, așa cum este El.

Tainele cele mai importante ce țin de Nașterea Domnului sunt taina lui Dumnezeu-copil și taina Născătoarei de Dumnezeu. De ce taina copilului? Pentru că el reprezintă vulnerabilitatea și este în mod absolut fără apărare, la mila celorlalți. Și Dumnezeu, pentru a Se revela ca iubire, El Se revelează ca iubire în extrema sa vulnerabilitate, căci iubirea care este o formă de putere nu este iubire. Iubirea Domnului este smerenia absolută, vulnerabilitatea extremă, disponibilitatea extremă, puritatea extremă. Această taină este foarte importantă pentru timpurile noastre, căci, fără a fi negativi, remarcăm, pe de-o parte, în societatea actuală, cum copilul este în mod dureros amenințat.

Pe de altă parte, trebuie să spunem cu curaj că în societatea noastră taina femeii se discută într-o manieră foarte puternică. Având în vedere întreaga dezbateră, care a avut loc anii trecuți, legată de heterosexualitate, ne putem întreba care este taina femeii, mai ales că taina femeii se manifestă în persoana Maicii Domnului. În iconografie și în Evanghelie, bărbatul, Sfântul Iosif, are un rol destul de restrâns (căci el nu este tatăl adevărat, ci tatăl adoptiv), un loc foarte retras. Și aceasta pentru a se pune în prim plan femeia cu harismele ei fundamentale, feminitatea și fecioria. Fecioria reprezintă suveranitate, căci femeia scapă oricărui tip de putere. Martirele și primele creștine voiau să își păstreze fecioria și au fost persecutate pentru aceasta deoarece se sustrăgeau puterii masculine în mod special. Fecioria înseamnă pentru Sfinții Părinți suveranitatea, posibilitatea omului de a avea acces direct la Dumnezeu fără mediere umană.

Marile întrebări actuale sunt cele legate de copil, femeie și familie. Putem vedea că familia nu este ceva specific doar omului, ci a devenit un loc teofanic. Teofania este manifestarea lui Dumnezeu și vedem că Dumnezeu s-a manifestat într-un cadru familial, ceea ce este absolut extraordinar. El S-a manifestat și în alte cadre, dar în mod privilegiat ca iubire vulnerabilă, pură, liberă, disponibilă, mereu tânără, a făcut-o doar în cadrul familial, preamărind viața familiei, fapt tipic creștinismului. Apărarea copilului, apărarea femeii, a familiei trebuie să recunoaștem că a fost adusă de Creștinism. În antichitate copilul nu conta deloc, femeia nu valora mare lucru și familia era distrusă în Imperiul Roman de adulter, de concubinaj și poligamie, lucruri careucid familia și în zilele noastre.

Curaj și vulnerabilitate

Cuvântul întrupându-Se S-a lăsat în mâinile omului și și-a luat miresă vulnerabilitatea firii umane în forma ei cea mai vulnerabilă: copilul. Astfel, El S-a manifestat ca Dumnezeu, căci trebuie să fii Dumnezeu pentru a coborî atât de adânc în umanitate. Trebuie să fii Cuvântul, Chipul Omului, pentru a fi atât de uman. Și, făcând aceasta, umanizând omul deplin, Hristos a pus în valoare o virtute, nici divină, nici umană: curajul. El a curățat omul de o patimă foarte puternică: frica de moarte și de suferință. Curajul lui Hristos în fața suferinței și în fața morții nu este o virtute erică, deoarece Mântuitorul nu este un supraom: El a fost Omul perfect și un om alături de alții. Curajul Său reprezintă, deci, îm-

plinirea unei virtuți existente din fire la om, dar pierdută din cauza păcatului și acoperită de patima fricii. Or, și noi, creștinii, mădulare ale Trupului Său, moștenitorii umanității Sale sfinte și transfigurate, putem, prin mijlocirea Duhului Sfânt, să punem în faptă curajul lui Hristos și să ne asumăm cu un curaj divino-uman vulnerabilitatea lui Hristos. Cum să facem aceasta? În esență, dobândind iubirea de vrăjmași. Putem spune că Hristos, Dumnezeu-Omul, a fost exemplul acestei iubiri de vrăjmași încă de la nașterea Sa în Bethleem, în toată vulnerabilitatea Sa de nou-născut curajos deja învingând moartea. Adevărații creștini, părinți, copii, membri ai Bisericii sunt lipsiți de frică. Dar curajul și demnitatea lor în fața morții și a suferinței nu reprezintă doar un simplu efort

de voință umană, de stăpânire de sine, de hotărâre venită din forța caracterului. Nu, forța lor vine în principal din faptul că au devenit una cu Hristos: i-au dobândit smerenia, răbdarea, dragostea de dușmani și curajul de Dumnezeu umanizat și om îndumnezeit. Curajul creștinilor nu reprezintă o tipologie umană, ci este de natură harismatică; prin harul Duhului Sfânt se dobândește asimilarea curajului lui Hristos.

Sub fulgi zglobii de nea

Andreea-Nicoleta Sicoe

Îmi spui c-a fulguit.
Cad fulgii albi de nea.
Și, uite, ca-ntr-un dans,
Îmi legeni inima.

Îmi porți gândul la tine
Prin simplul fapt că ești.
Ți-e inima cu mine
Și simt, că mă iubești.

Să creștem în iubire,
Învăluțiți în Har,
Dansând sub ocrotirea celor
Cuprinși în Sinaxar.

Învăluțiți în rugă,
În cântec alb, curat,
Ne fie dorul sincer
Și fără de păcat.

Sub fulgi zglobii, de nea,
Și în miros de crini
Să te cuprind în suflet,
În suflet, să mă ții.

Și-așa, mergând de mână,
Prin iz fin de tămâie
Să-naintăm alături,
Încet, spre Veșnicie.

Sfântul Ierarh Nicolae, chipul blândeții și făcătorul de minuni

Ana-Maria Mureșan

Sfântul Nicolae era fiul unor creștini de neam bun, Teofan și Nona, deținătorii unei averi consistente, dar cu adevărat evlavioși. Se naște în cetatea Patara (localitate aflată astăzi în Turcia) în jurul anului 260. Neputând avea copii, asemenea Sfinților Ioachim și Ana ori Zaharia și Elisabeta, părinții dobândesc pruncul ca rod al rugăciunii stăruitoare și îl făgăduiesc lui Dumnezeu. I se dă numele Nicolae, însemnând „biruitor de popor”, „cel care biruie popoare”. Încă din fașă, copilul arată însușiri ascetice: sugă lapte numai din sânul drept al mamei, miercurea și vinerea, refuzând hrana până seara.

Pe parcursul tinereții, urmând pilda părinților, sfântul cultivă îndeosebi virtutea milosteniei și rugăciunea, căutând să se păstreze curat și să fie cât mai aproape de Dumnezeu. Viețuirea sa vedește o atât de firească maturitate duhovnicească, încât „nu se vedea la dânsul nici un fel de nărav tineresc, ci numai obiceiurile omului bătrân” (*Viețile sfinților pe luna decembrie*, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2005, p. 125). Nu-i lipsește însă vigoarea sau bărbăția, ci, dimpotrivă, se ostenește cu agerime pentru diverse lucrări duhovnicești. Îi sunt dragi cărțile sfinte, petrece multă vreme în biserică, priveghind uneori o zi sau o noapte întregă. Văzându-i râvna, episcopul locului îl hirotonește preot. În acea zi de mare bucurie, arhierul rostește o proorocie despre cel ce avea să devină ierarh și ocrotitor al celor necăjiți: „Iată, fraților, văd un nou soare răsărind marginilor pământului, arătându-se către cei întristați ca o milostivă mângâiere. O, fericită este turma care se va învrednici a avea pe acest păstor!” (*Ibidem*). Se întrezărește primul semn clar că Sfântul Nicolae fusese rânduit a fi mijlocitor între oameni și Dumnezeu.

După puțin timp, părinții săi trec la cele veșnice, iar sfântul decide să-și împartă moștenirea săracilor. În acest sens, poate una dintre cele mai pline de noblețe întâmplări este aceea cu tatăl ce își pierde averea, nemaivând astfel posibilitatea de a-și căpătuți cele trei fete. Despre bărbatul acela se spune că fusese foarte bogat și că ajunsese apoi într-o sărăcie cruntă. Părintele Constantin Necula, în scrierea dedicată vieții Sfântului Nicolae, apreciază că acest tată „pare văduv ori, scăpat de avere, părăsit de soția sa. [...] Pe de o parte era greu să asigure traiul zilnic pentru copii, iar greutatea în plus se va fi născut și din faptul că erau adolescente, deci aveau nevoie de zestre pentru a fi măritate” (Părintele Constantin Necula, *Viața Sfântului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, dăruitorul*, Editura Agnos, Sibiu, 2009, p. 19). În deznădejdea lui, omul nu vede altă soluție decât aceea de a sacrifica fecioria copilelor sale. Pe lângă aceste trei suflete tinere s-ar fi pierdut însă zeci de alte suflete, ar fi urmat alte familii destrămate, păcatul desfrânării și-ar fi prelungit în mod grotesc rădăcinile otrăvitoare. Durerea nu s-ar fi limitat numai în exterior, ci o presiune lăuntrică de neînălțat ar fi cuprins sufletul tatălui: *E cu neputință ca poticnirile să nu vină, dar vai aceuia prin care ele vin: mai bine i-ar fi dacă și-ar lega de gât o piatră de moară și s'ar arunca în mare decât să-i fie piatră de poticnire unuia din aceștia mici* (Luca 17: 1-2).

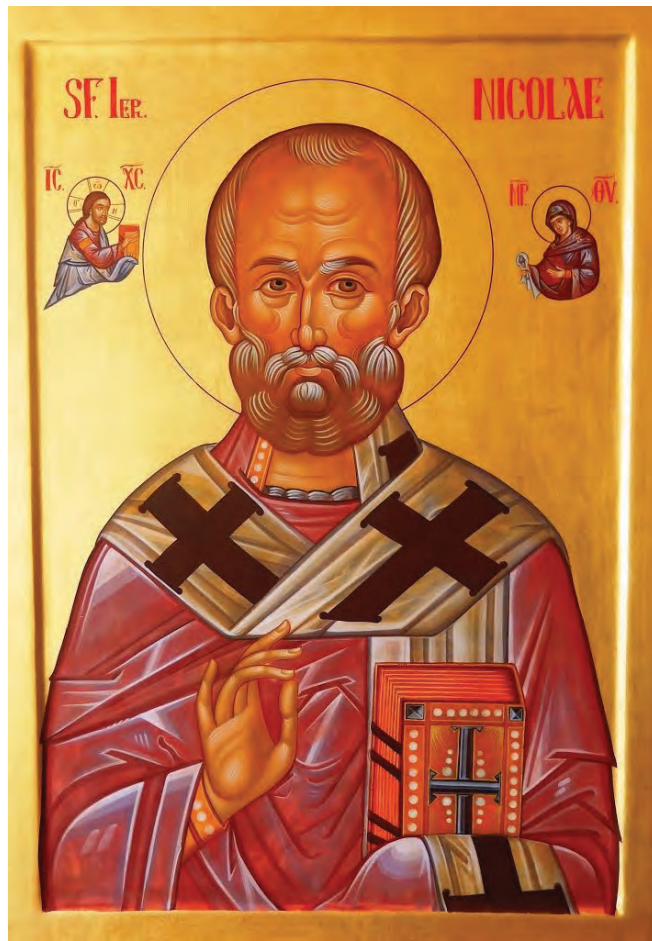
Înțelegând în profunzime consecințele acestei drame familiale, sfântul împiedică de fapt un lung șir de drame, printr-o faptă omească cu valențe veșnice. În trei nopți neconsecutive – deci la anumite intervale de timp – el se pitește discret sub fereastra omului și aruncă în casa acestuia trei pungi cu banii necesari pentru zestrea fetelor. Omul este uimit peste măsură de ceea ce i se întâmplă, mulțumește cu smerenie lui Dumnezeu pentru darul primit și vrea cu tot dinadinsul să-l descopere pe binefăcătorul său. A treia oară, Sfântul Nicolae este văzut, dar îi cere bărbatului cu jurământ să nu spună nimănui ceea ce a descoperit.

Întâmplarea dezvăluie, într-adevăr, milostivirea și smerenia unui om sfânt. Dar poate și mai aproape de nucleul lucrării tainice între Dumnezeu și Sfântul Nicolae, vorbește despre o virtute care le susține și le face firești și concrete pe celelalte două: nejudicarea. Provenea dintr-o familie înstărită și, rămânând orfan, a chivernisit cu pricepere moștenirea părinților. Totuși, Sfântul Nicolae nu l-a judecat pe omul acesta pentru că n-a fost destul de abil și de înțelept în a-și chibzui avutul. Apoi, fiind străin de orice viclenie, nu l-a osândit pentru gândul și intențiile sale meschine față de propriile fete. În sfârșit, n-a trecut pe alături precum preotul și levitul, socotind că situația e mult prea deplorabilă pentru a fi demnă de luat în seamă, ci a adăstat precum samarineanul milostiv, îngrijindu-se de necazul celui căzut între tâlharii deznădejdii. Pentru acestea, cinstea

pe care o propovăduiește troparul i se cuvine Sfântului Nicolae fără preget: „chip / icoană blândețelor” (a judecat cu blândețe) și „învățător înfrânării” (s-a înfrânat de la judecarea aproapei).

Această virtute a sfântului – nejudicarea – rămâne strălucitoare până în prezent și sub o formă aparent nesemnificativă, dar extrem de importantă pentru mântuirea celor care îi cer ajutorul. Ea se împletește și cu o altă lucrare tainică din viața sa: darul arhieriei. Pentru deslușirea cătuși de puțin a acesteia este necesară o scurtă reflecție la împrejurările în care a fost dobândit acest dar.

Poate și pentru că oamenii începeau deja să-l cunoască bine datorită gesturilor jertfelnice, Sfântul Nicolae părăsește Patara și pleacă în pelerinaj spre Ierusalim. Odată ajuns, zăbovește în aceste locuri, cercetând bisericile. Cuprins într-o atmosferă harică, în inima lui se naște dorul de pustie și chiar se pregătește spre a urma această cale. Dumnezeu, însă, rânduieste altfel. Tot în mijlocul oamenilor dorea să-l slăvească pe slujitorul Său. Astfel, Sfântul Nicolae aude cu limpezime glasul dumnezeiesc care îi cere să se întoarcă în locurile natale: „Nicolae, nu este aceasta holda pe care trebuie să Mi-o aduci roadă și pe care o aștept de la tine; ci întoarce-te către oameni, ca să se preamărească prin tine numele Meu” (*Viețile sfinților pe luna decembrie*, p. 130). Omul lui Dumnezeu ascultă porunca, dar nu se duce în Patara, ci într-o cetate apropiată, Mira Lichiei, unde trăiește ca un străin necunoscut, în sărăcie. Fără să fi căutat aceasta, printr-o rânduală dumnezeiască este uns arhieru. De-a lungul vieții, avea să păzească darul păstoririi, până la consecința lui ultimă: „În Mira, sfinte, sfinților te-ai arătat că Evanghelia lui Hristos plinind și-ai pus sufletul tău pentru poporul tău” (*Condacul Sfântului Nicolae*).

Ca un adevărat părinte, el continuă să vegheze asupra poporului creștin. Oamenii îl cheamă în rugăciune uneori pentru cele mai banale și poate mai gregare lucruri. În cărțile cu mărturie se găsesc numeroase astfel de situații: o doamnă îi cere o blană nouă pentru iarnă după ce invidiasse alte două femei care se bucurau de blănurile lor naturale; alții îi cer ocrotirea în călătorii; studenții îl cheamă cu înflăcărare la examene; cineva își găsește cheile după istovitoare căutări; cei ce se rătăcesc prin păduri sau în locuri necunoscute află calea; cei bolnavi îi cer izbăvirea etc. Însuși Sfântul Ioan Botezătorul, chemat în rugăciune de o maică săracă ce își dorea clătite în săptămâna brânzei, o îndeamnă: „Roagă-l pe Sfântul Nicolae, căci el vă răsfață pe toți, el te va mângâia” (*Minuni ale Sfântului Nicolae*, p. 14).

Acest tip de lucrare i-a sporit de altfel și popularitatea. Precum în minunea cu tatăl celor trei fete sau în activitatea pastorală, prin ascultarea micilor rugăminți ale tuturor, sfântul îi oprește pe oameni de la alte păcate, mai ales de la cârtire – o stare de mare decădere pentru suflet, boală de care suferă tot mai mult societatea actuală. Intervenția lui nu este însă echivalentă cu împlinirea unor mofturi menite să-i sporească gradul de popularitate. Ceea ce dorește Sfântul Nicolae pentru omul pe care îl ajută presupune întărirea credinței și a-l face apoi pe cel credincios mulțumitor față de Dumnezeu. De altfel, este un mod delicat prin care el ni-l face apropiat pe Dumnezeu în împrejurările cotidiene.

Și totuși, la Sfântul Nicolae se mai poate vedea un chip de a lucra, poate chiar cutremurător. Este făcător de minuni – a se avea în vedere acele minuni mari, greu de deslușit la nivel rațional și care

par pentru omul secolului XXI mai degrabă învăluite în mit. Printre minunile mari se numără (cele redactate în *Viețile sfinților pe luna decembrie*, pp. 129-145): învierea unui corăbier ce a căzut din vârful catargului în vreme ce călătorea spre Ierusalim; salvarea din naufragii; prezența în mod simultan în mai multe locuri și aparițiile prin vis (salvarea voievozilor de moarte nedreaptă prin muștrarea adusă de Sfântul Nicolae prin vis împăratului Constantin cel Mare și eparhului Avlavie); aparițiile de după moarte (de pildă, aducerea acasă într-o clipă din Creta a lui Vasile, fiul lui Agricola, după ce fusese răpit de sarazini vreme de trei ani).

La o percepție mitologizantă a Sfântului Nicolae au contribuit poate faptul că el a trăit într-un timp îndepărtat de zilele noastre, ceea ce îl poate face să pară o prezență eterică, apoi, într-o mai mică măsură, suprapunerea imaginii sale cu Moș Crăciun și legendele aferente acestui personaj. Fără fărâma de tâlc duhovnicesc se rămâne într-adevăr în acest plan al mitului. Dar pentru creștini, *Duh este Dumnezeu* (Ioan 4: 24), Duhul Adevărului, Cel ce dezvăluie adevărul despre cei ce Îl poartă în lăuntru ființei lor. Numai astfel Sfântul Nicolae își poate face simțită prezența în planul cotidian și poate învia o conștiință încemenită în clișeele scepticismului.

În sprijinul acestui proces de resuscitare vin, pe de o parte, mărturiile sfinților contemporani și, pe de altă parte, minunile mari înfăptuite de Sfântul Nicolae mai recent.

Un plus de credibilitate capătă, astfel, arătările prin vis ale Sfântului Nicolae sau potolirea furtunii, ca răspuns prompt la rugăciunea corăbierilor ce călătoreau de la Egipt spre Mira Lichiei (*Viețile Sfinților pe luna decembrie*, p. 142), atunci când sunt privite în tandem cu minuni similare ale sfinților contemporani. Aceștia confirmă continuitatea lucrării și prezenței Duhului Sfânt în Biserica Ortodoxă. Fiind purtători de Duh, ei au dobândit darul facerii de minuni de la Dumnezeu, precum îl dobândise odinioară Sfântul Nicolae sau alți sfinți din vechime. Spre exemplificare, poate fi invocat în acest sens Părintele Arsenie Boca, prezent în același timp în celula din închisoare și în Țara Hațegului la înmormântarea mamei sale; altă dată, i s-a arătat în vis Aspaziei Oțel-Petrescu într-un moment de cumpănă, atunci când, la rândul ei, se afla în regim de detenție.

Minunile mari săvârșite de Sfântul Nicolae nu se limitează însă numai la însemnările hagiografice, ele nu s-au oprit într-un anumit moment istoric. Sfântul Nicolae a continuat să împărtășească cu oamenii din toate vremurile slava pe care a primit-o de la Dumnezeu. Între aceste minuni mari se deosebește și încremenirea Zoiei Karnauhova din anul 1956 (*Viața și minunile Sfântului Nicolae*, pp. 214-225). Ea s-a păstrat atât de viu în conștiința poporului rus, încât s-a transpus și cinematografic (filmul redă întâmplările, dar într-o manieră ușor deformată). Este vorba despre o tânără din orașul Samara (pe atunci Kuibâșev), care a necinstit icoana Sfântului Nicolae, dansând cu ea în brațe la o petrecere de Anul Nou. Zoia a rămas ca o stană de piatră vreme de 128 de zile, timp în care nu a mâncat și nu a băut nimic, până în noaptea Sfintei Învieri. Medicilor li se frângeau acele când încercau s-o injecteze. Comuniștii doreau să ascundă acest fapt, Zoia fiind păzită de miliție fără întrerupere. Mulțimea care venea la casa ei nu putea fi însă oprită. Zoia a murit a treia zi de Paști, înspăimântându-i prin cuvintele ei pe cei din jur: „Rugați-vă, rugați-vă, pierce pământul, se clatină ca un leagăn” (*Ibidem*, p. 221). Ele fuseseră repetate sub forme similare și în timpul încremenirii. Era chemarea la pocăință pe care Sfântul Nicolae o aducea regimului ateu și oamenilor care își pierdeau credința.

Contemplarea chipului Sfântului Nicolae rămâne deschisă. De altfel, s-a dorit a fi înfățișate în aceste rânduri doar două harisme ale sale: blândețea sa prin ascultarea micilor necazuri ale oamenilor și înfăptuirea unor minuni mai presus de priceperea omenească. Împletirea lor aduce atât o mare mângâiere, cât și o chemare la un mod de trăire implicat în și pentru Dumnezeu. Până la urmă, ca în cazul oricărui sfânt, chipul urmează Chipului: are îngăduință, milostivire, se jertfește, dar aduce cu Sine și necesitatea alegerii și asumării unei poziții, a unei căi. ●

Țehipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com